

Адкуль марскія львы ў Свіслачы?

Прайсці шлях ад грэшніка ад праведніка

Віртуальная экскурсія ў мінулае

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

СТАР 3

СТАР 5

СТАР 6

ЧАЛАВЕК ПРАЦЫ — ГЭТА ГУЧЫЦЬ ГОДНА

Усе пераўтварэнні, новыя рашэнні і падыходы перш за ўсё будуць накіраваныя на забеспячэнне сацыяльнай справядлівасці, абарону і падтрымку людзей

Учора ў сталіцы для ўдзелу ў VII з'ездзе Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі сабралася каля 500 дэлегатаў, прадстаўнікоў усіх рэгіёнаў і галін народнай гаспадаркі. У рабоце з'езда таксама прынялі ўдзел вышэйшыя службовыя асобы краіны, прадстаўнікі дырэктарскага корпуса, замежныя госці з 14 дзяржаў — лідары міжнародных прафсаюзных арганізацый, нацыянальных прафцэнтраў краін блізкага і далёкага замежжа, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса і міжнародных арганізацый. Перад дэлегатамі і гасцямі прафсаюзага форуму выступіў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. Кіраўнік дзяржавы закрануў у сваім выступленні не толькі важныя моманты развіцця прафсаюзага руху і першапачатковыя задачы, якія стаяць перад арганізацыяй, але і надзённыя аспекты сацыяльна-эканамічнага жыцця, знешняй і ўнутранай палітыкі нашай краіны.

адначыў, што цяпер краіна зведвае цяжкасці, звязаныя перш за ўсё з крызісам, які ўзнік у асноўных гандлёвых партнёраў. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што менавіта захаванне вытворчасцей і працоўных калектываў было ключавым момантам праблемнага перыяду ў гісторыі Беларусі і беларускі вопыт пераадолення праблем у эканоміцы аказваўся вельмі важным. «Мяне многія крытыкавалі за празмерную занятасць, але крызісы прыходзяць і адыходзяць. Калі пасля крызісу пачнецца аднаўленне, калі на вашу прадукцыю пойдзе попыт, у вас не будзе каму ствараць тавар, таму, чаго б нам ні каштавала, трэба захаваць працоўныя калектывы», — дадаў Прэзідэнт.

АБ СУТНАСЦІ САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЙ МАДЭЛІ

Усе пераўтварэнні, новыя рашэнні і падыходы перш за ўсё будуць накіраваныя на забеспячэнне сацыяльнай справядлівасці, абарону і падтрымку працоўнікаў, заявіў Прэзідэнт. «У гэтым галоўны сэнс і сутнасць беларускай сацыяльна-эканамічнай мадэлі, — падкрэсліў Прэзідэнт. — І ад гэтых прынцыпаў мы не адступім ніколі».

Прэзідэнт перакананы, што захаванне рабочых месцаў — пастаяннае ключавое патрабаванне да любога кіраўніка незалежна ад таго, прыватнік гэта ці дзяржаўны ўласнік. «Трэба захаваць працоўныя калектывы, чаго б нам гэта ні каштавала», — заявіў Аляксандр Лукашэнка. Ён

магутную сацыяльную сістэму — даступную медыцыну, адукацыю, жыллё, надзейную сацыяльную абарону», — сказаў Прэзідэнт. Ён запэўніў, так будзе і надалей.

АБ РОЛІ І ЗАДАЧАХ ПРАФСАЮЗАЎ

«Прафсаюзы застаюцца адной з апор нашай грамадзянскай супольнасці. Нас некалі папракалі ў тым, што ў нас няма грамадзянскай супольнасці. Гэтыя нашы партыі, або, як іх у народзе называюць, партыйкі, у асноўным апазіцыйныя, пятая калона», — адзначыў Прэзідэнт.

«Яны толькі што сказаў старшыні Федэрацыі прафсаюзаў, што вы — партыя нашых працоўных. Вы з'яўляецеся асноўным правадніком дзяржаўных ідэй. Вам павінна быць да ўсяго справа», — дадаў кіраўнік дзяржавы.

Паводле яго слоў, з'езд Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі адыгрывае важную ролю ў жыцці дзяржавы. Гэта самая масавая і аўтарытэтная грамадская арганізацыя краіны. Яна аб'ядноўвае больш за 90 працэнтаў актываўнага насельніцтва Беларусі — прыкладна 4 мільяны 100 тысяч чалавек.

пагадненне паміж урадам, аб'яднанымі наймальнікамі і прафсаюзаў. Для абароны і забеспячэння сацыяльнай гарантыі працоўных вядзецца пастаянная работа па развіцці і ўмацаванні сацыяльнага партнёрства на ўсіх узроўнях.

Прэзідэнт нагадаў, што ў нядаўнім Пасланні беларускаму народу ён абазначыў ключавыя выклікі, з якімі сутыкнулася наша дзяржава ва ўмо-

ФОТА БЕЛТА

ЦЫТАТА ДНЯ

Леанід ЗАЯЦ, міністр сельскай гаспадаркі і харчавання:

«Беларусь развівае ў найбольшы час зрабіць вялікі рывок у пастаўках сваёй сельскагаспадарчай прадукцыі на амерыканскі рынак: ставіцца задача ўжо да канца зэтага года дасесці аб'ём такіх паставак да \$100 мільянаў (цяпер ён арыентавацца толькі ў \$2,5 мільянаў). На перамовах у Вашынгтоне ставілася пытанне аб доступе на амерыканскі рынак шырокага асартыменту беларускай прадукцыі, уключаючы льяное валокно і вырабы з лёну, сыры і іншую малочную прадукцыю, сокі і морсы — усёго 11 таварных пазіцый. З боку ўладаў ЗША пытанне сустрэла поўнае разуменне, зараз будзе весіцца яго далейшае прапрацоўка з амерыканскімі дэлегатамі».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 23.05.2015 г.

Долар ЗША	14320,00
Еўра	15990,00
Рас. руб.	288,00
Укр. грыўня	690,12

КОРАТКА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 26-27 мая зробіць афіцыйныя відзіт у Ісламскую Рэспубліку Пакістан, паведамліў ў прэс-службе беларускага лідара.

Агенцтва па касмічных даследаваннях створана ў НАН Беларусі.

У Беларусі пашыраны пералік выпадкаў, пры якіх рознічнае рэалізацыя лекавых сродкаў можа аказацца з'яўляцца па-за аптэкамі. Гэта прадулжэнне паправак у закон «Аб лекавых сродках», якія нядаўна ўступілі ў сілу.

Мінск узначаліў у расійскім рэйтынгу пераваг летніх турыстычных напрамкаў у СНД. У першую дзясятку гарадоў СНД па папулярнасці летніх павязак таксама ўвайшлі Ерэван, Баку, Кішынёў, Алматы, Кіеў, Астана, Віцебск, Бішкек і Адэса.

АБ ПЕРААДОЛЕННІ ЭКАНАМІЧНАГА СПАДУ

«Беларускі вопыт пераадолення эканамічнага спаду, па сутнасці, быў унікальным, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — У ЗША, Заходняй Еўропе адзначаліся масавыя скарачэнні. Сотні тысяч людзей раптоўна страцілі работу, але мы выстаялі тады і цяпер справімся».

Паводле слоў Прэзідэнта, Беларусь — краіна з адкрытай эканоміяй, і знешнія фактары аказваюць на яе моцны ўплыў. «Цяпер мы перажываем пэўныя цяжкасці, звязаныя перш за ўсё з крызісам, што ўзнік у нашых асноўных гандлёвых партнёраў», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. Паводле яго слоў, «іх праблема непазбежна закранулі айчыныя прадпрыемствы». «Тым не менш у нас ёсць вопыт работы ў такіх умовах», — сказаў Прэзідэнт.

Асноватворным момантам развіцця эканомікі цяпер з'яўляецца забеспячэнне канкурэнтаздольнасці беларускіх тавараў на знешніх рынках, гэта задача ў ліку найважнейшых, падкрэсліў Прэзідэнт. Аляксандр Лукашэнка лічыць важным у сучасных умовах павышаць прадукцыйнасць працы, забяспечваць высокую якасць тавараў і паслуг, змяншаць выдаткі, эканоміць рэсурсы, узмацняць персанальную адказнасць і матывацыю кожнага на сваім рабочым месцы.

ЛЮДЗЕЙ НЕ ПАВІННЫ ЗВАЛНЯЦЬ З-ЗА ЦЯЖКАСЦЯЎ

«Наша агульная першачарговая мэта — не дапусціць, каб з-за нейкіх складаных сітуацый у эканоміцы лю-

дзей звальнялі з прадпрыемстваў. І тут вельмі значна роля прафсаюзаў», — падкрэсліў Прэзідэнт Беларусі.

Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што сёння ва ўсім свеце актуальна праблема скарачэння работнікаў. Не ўсе наймальнікі ставяць у аснову інтарэсы тых, каму яны далі работу. Лёсы людзей часта прыносяць у ахвяру інтарэсам прыбытку і эфектыўнасці.

«Але для гэтага і існуе сістэма стрымлівання і працівага ў асобе прафсаюзных арганізацый», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Менавіта яны, дзейнічаючы строга ў рамках закону, павінны не дапусціць неабгрунтаванага скарачэння людзей. Зразумела, што тут неабходна дзейнічаць з пазіцыі разважлівасці. Імкліва развіваюцца новыя тэхналогіі, і некаторыя рабочыя функцыі знікаюць натуральным чынам: іх проста пачынаюць выконваць машыны. Але тады вызваленым работнікам трэба знайсці новае прымяненне».

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што пры скарачэнні людзей галоўная задача кіраўніка — дапамагчы чалавеку з працаўладкаваннем. Чалавек не павінен быць выкінуты на вуліцу і не павінен аказацца сам-насам са сваімі праблемамі — кіраўніцтва прадпрыемстваў, прафсаюзы, мясцовыя органы ўлады павінны сумесна вырашаць гэтыя праблемы. «Прафсаюзы, дарэчы, сумесна з цэнтрамі занятасці маглі б узяць на сябе клопат па іх перападрыхтоўцы», — лічыць Аляксандр Лукашэнка. Ён таксама адзначыў, што прафсаюзы павінны знайсці сваё месца ва ўзаемадзейнасці з цэнтрамі занятасці.

«Права на працу — адно з фундаментальных правоў грамадзян. У не-

залежнай Беларусі мы збераглі гэты права для нашых людзей. І справа не толькі ў тым, што яно запісана ў Канстытуцыі. Уся сацыяльна-эканамічная палітыка ў нашай краіне падпарадкавана дасягненню гэтай мэты, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Мы рабілі часам немагчымае для таго, каб права на працу не засталася на паперы, а было рэалізавана ў жыцці».

Прэзідэнт перакананы, што захаванне рабочых месцаў — пастаяннае ключавое патрабаванне да любога кіраўніка незалежна ад таго, прыватнік гэта ці дзяржаўны ўласнік.

ФОТА БЕЛТА

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Аравія адмовіцца ад нафты?

На канферэнцыі па кліматычных зменах, якая праходзіць у Парыжы, міністр нафты Саудаўскай Аравіі Аль аль-Найм заявіў, што краіна гатовая адмовіцца ад выкарыстання нафты для атрымання электраэнергіі. На думку міністра, каралеўства да сярэдзіны XXI стагоддзя можа стаць «галабальнай дзяржавай у сонечнай і ветранай энергетыцы», а таксама пачне эксплуатаваць замест паліва электраэнергію. Аднак заклікае да выкарыстання новых крыніц энергіі заўчасна, таму што гэта можа прывесці да занадта рэзкіх змен клімату.

Выяўлена самая яркая галактыка

Астрафізікі знайшлі самую яркую галактыку, якую яны калі-небудзь бачылі ў Сусвеце. Яна выпраменьвае святла ў 300 трільянаў разоў больш, чым Сонца. Галактыка WISE J224607.57-052635.0 знаходзіцца за 12,5 мільярда светлавых гадоў ад Зямлі. Яе яркасць, як мяркуюць навукоўцы, абумоўлена наяўнасцю ў цэнтры галактыкі звышмасіўнай чорнай дзіркі, якая прыцягвае да сябе матэрыю.

У Індыі ад спёкі загінулі 65 чалавек

Высокія тэмпературы трымаюцца ў штатах Тэлангана і Андхра-Прадэш, у якіх, па апошніх звестках, загінулі 43 чалавекі. У штаце Арыса ад сонечных удараў памерлі 23 жыхары.

У сталіцы Індыі Нью-Дэлі паказанні тэрмометраў перавысілі 43 градусы Цэльсія, а ў раёне Кхамам у штаце Тэлангана быў устаноўлены рэкорд у 47 градусаў.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Хто больш глядзіцца ў лютэрка

Брытанскія сацыёлагі па заказе кампаніі Avaj апіталі 1000 чалавек. Яны высветлілі, што мужчыны ў сярэднім глядзелі на сябе ў лютэрка 23 разы на дзень, а жанчыны — усяго 16 разоў. Прычым прадстаўніцы прыгожага полу ў асноўным рабілі гэта, каб правесці, ці ўсё ў парадку, і шукалі недахопы, а мужчыны любаваліся сабой, распавядае The Hindustan Times.

Мужчыны праводзілі перад лютэркама каля 10 хвілін у дзень, гэта значыць, прыкладна 6 дзён за год. 11% самаўзруненых респандэнтаў разглядалі сваё адлюстраванне больш за 30 разоў на дзень. Любымі часткамі свайго цела 76% апытаных мужчын назвалі рукі, 54% — ногі, 49% — усмешку, 43% — вочы, 38% — валасы. Высветлілася, што 82% мужчын моцна клапаціліся аб сваім знешнім выглядзе, у 67% было тры і больш касметычных сродкаў, 34% прызналіся, што карысталіся касметычнымі сродкамі сваёй даччыны або члена сям'і, 9% рэгулярна выкарыстоўвалі жаночыя касметычныя сродкі. Даследчыкі думалі, што такая тэндэнцыя звязана з модай на сэлфі.

Надвор'е

Ад спякоты да замаразкаў

На поўдні — да плюс 30, а на поўначы — да мінус 2 уначы

Сёння раніцай і ўдзень на большай частцы тэрыторыі будзе кароткачасовая даждж, месцамі навальніцы. Максімальная тэмпература паветра ўдзень складзе ад 15 да 21 цяпла, па паўднёвым усходзе — плюс 22-27 градусаў. Атмасферны ціск будзе падаць. У нядзелю праз нашу краіну будзе перамяшчацца сістэма атмасферных фронтоў з боку Заходняй Еўропы. На большай частцы тэрыторыі пройдуць кароткачасовыя дажджы, месцамі прыгромаць навальніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе 6-13 цяпла, удзень — плюс 15-22 градусаў.

У першы дзень наступнага тыдня надвор'е ў асноўным будзе вызначаць антыцыклон. Чакаецца пераважна без ападкаў. Уначы і раніцай месцамі туман. Тэмпература паветра ўначы складзе ад 3 да 10 цяпла, а ў паўночных раёнах месцамі на глебе магчымы замаразкі да мінус 2 градусаў, удзень будзе да плюс 18-24 градусаў. Аднак у паўднёва-ўсходніх раёнах уначы будзе ўжо плюс 11-13 градусаў, а ўдзень — 25-29 цяпла.

УВАГА, «ПРАМАЯ ЛІНІЯ»!

Чаго чакаць на рынку нерухомасці сёлета?

Ці варта менавіта цяпер прадаваць кватэру альбо лепей пачакаць? Што набыць — кватэру ў горадзе ці дом у раёне? Дзе лепш выбіраць зямельны ўчастак? Ці будзе расці або зніжацца кошт жыллёвай арэнды? На гэтыя і іншыя пытанні 25 мая з 13.00 да 14.00 падчас «прамой лініі» ў рэдакцыі газеты «Звязда» адкажа дырэктар агенцтва нерухомасці «Цэнтрасталь» Вячаслаў ЗАЎГАРОДНІ.

Задаваць пытанні падчас «прамой лініі» можна будзе па тэлефоне: 8 (017) 287 18 71. Папярэдняе пытанні дасыліце на электронны адрас рэдакцыі (info@zvyazda.minsk.by) або задавайце па тэлефонах: 8 (017) 292 38 02 ці 8 (017) 287 17 51.

Штатаблiчная краіна

Краіна, у якой, акрамя беларускага народа, пражываюць прадстаўнікі больш чым 140 нацыянальнасцей. У якой традыцыйныя хрысціянскія каштоўнасці праўляюцца праз дабрабыт і гасціннасць, а таксама цярпімасць да носьбітаў іншых веравызнанняў. Пра гэта пойдзе размова на прамой лініі **Уладзіслава на правах рэлігіі і нацыянальнасцей Леаніда ГУЛЯКІ**, якая адбудзецца ў рэдакцыі «Звязды» 26 мая ў 11 гадзін. Пытанні можна задаць асабіста ў дзень «прамой лініі» па тэлефоне ў Мінску: 287 18 71, 287 18 66. Папярэдняе: у лістах на адрас рэдакцыі, па тэлефоне 287 18 69 ці на электроннай пошце info@zvyazda.minsk.by (з пазнакай «На прамую лінію»).

Ідзе падпіска на «Звязду» на III квартал і II паўгоддзе 2015 года!

Падпіска на газету можна ў любым аддзяленні паштовага сувязі; з дапамогай аплата-даведачнага тэрмінала РУП «Белпошта»; праз сістэму «інтэрнэт-падпіска» на сайце www.belpost.by; у кіёсках «Белсаюздрука»; у паштабэндах. Падпіска, дарэчы, можа стаць добрым падарункам да свята для вашых родных і блізкіх, для вашых сяброў.

Чалавек працы — гэта гучыць годна

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што замежныя арганізацыі, якія працуюць у Беларусі, павінны працаваць на беларускі народ. «З намі лепш па-добраму гаварыць і разумець, што прыйшоў у краіну працаваць. А то прыходзяць і тут пачынаюць арудаваць. У нас хабарамі вліклі начальнікаў не купіш, і трэба разумець: калі кіраўнік дзяржавы гаворыць, што галоўнае — гэта народ, значыць, гэты народ павінен быць галоўным у краіне, перш за ўсё, для іншаземцаў, якія сюды прыходзяць. Паспрабуйце ў Амерыку прыйсці і не выкачаць не тое што пункт закона, хоць адну коску прапусціць — ты вылічэш адтуль, пры поўнай дэмакратыі», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«Таму да сярэдзіны будучага года прафсаюзы не павінны больш ставіць пытанне на вялікіх нарадах у прысутнасці Прэзідэнта аб тым, што нешта не атрымліваецца па стварэнні пярвічак у прыватных арганізацыях, акцыянерных таварыствах і інш. На беларускай зямлі працуюць, працуюць у цябе наш чалавек, значыць, павінна быць арганізацыя, якая яго будзе абараняць. Гэта павінны быць нашы прафсаюзы», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт звярнуў увагу на тое, што ў краіне ўжо ёсць такі станоўчы вопыт. У прыватнасці, прафсаюзная арганізацыя працуе ў ААТ «Амкадор», пярвічная прафсаюзная арганізацыя створана ў ТАА «Еўраторг», дзе штат складае больш як 30 тысяч супрацоўнікаў.

«Прыватны сектар эканомікі ў Беларусі пастаянна павялічваецца. Да нас прыходзяць замежныя інвестары, ствараюцца сумесныя прадпрыемствы і філіялы буйных замежных карпарацый. На іх працуюць нашы суайчыннікі. І яны маюць поўнае права на абарону сваіх інтарэсаў», — лічыць беларускі лідар.

Паводле слоў Прэзідэнта, трэба звярнуць увагу на неадзяржаўны сектар эканомікі і з іншага боку: тут нярэдка парушаюцца патрабаванні заканадаўства аб працы. «Кіраўнікі некаторых кампаній і фірм у пагоні за прыбыткам не ўдзяляюць належнай увагі ўмовам работы, вытворчым умовам, медыцынскаму абслугоўванню. Часта пераходзяць ад стварэння пярвічных прафсаюзных арганізацый, ухільваюцца ад фарміравання дагаворных адносін з работнікамі, выплачваюць зарплату ў конвертах. Вынік гэтага — пазбавленне чалавека законнага права на сацыяльнае падтрымку і фарміраванне гарантаванага пенсійнага забеспячэння», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

НА ЗДАРОЎ І ЛЮДЗЕЙ НЕ ЭКАНОМІЦЬ

«Бясцэнныя ўмовы працы — гэта тое, што, безумоўна, павінна быць створана на любым рабочым месцы. Скажам адкрыта, часам гэтым пагарджаюць з прычыны нядабрыняў і бескалопнасці, часам таму, што хочучы сэканоміць. Але калі размова ідзе аб жыцці і здароўі людзей, то эканомію зусім недапушчальна», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. На яго думку, дасканала скараціць да гэтым павінны прафсаюзныя камітэты, у якіх ёсць прававая магчымасць.

Прэзідэнт звярнуў увагу на спробы кіраўніцтва некаторых прадпрыемстваў утаіць вытворчыя траўмы, каб не выплачваць пазярпелым належныя кампенсацыі. Паводле яго слоў, тэхнічнай інспекцыі працы Федэрацыі прафсаюзаў за апошнія пяць гадоў былі выяўлены 17 утөөных ад раследавання эпизодаў. Па патрабаванні інспекцыі перааформлены з невыворчых у вытворчыя 31 няшчасны выпадак са смертным канцом. Па кожным з іх была праведзена праверка. «Але такія факты ў далейшыя выйдзіць кіраўнікоў за такія выпадкі, тады іх будзе менш», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы заканаў такіма тэм у п'янтэна на рабочых месцах. Ён адзначыў, што па-ранейшаму высокі працэнт няшчасных выпадкаў на вытворчасці, якія адбыліся па віне невяржых работнікаў. Так, у 2014 годзе загінулі амаль 150 чалавек, пры гэтым практычна кожны п'яты быў у невяржых стане. «Гэта ненармальна! Змагацца з гэтай згубнай прывычкай трэба разам. Кіраўнікам прадпрыемстваў і прафсаюзным камітэтам неабходна праводзіць паўсюдную прафілактычную работу, у тым ліку павышаючы калектыўную адказнасць. Пяніцям і разгільдзіям не месца на прадпрыемстве!» — сказаў Прэзідэнт.

«Да гэтага часу выяўляюцца факты пакрывання вінаватата, аднак, закрываючы вочы на іх, калегі і непасрэдны на-

СВЯТА БЕЛТА

чалінык рызыкауюць жыццём і здароўем людзей», — дадаў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт лічыць, што прафсаюзам неабходна актывна ўключыцца і ў працысы кантролю якасці прадукцыі, спеаасовай выплаты заробатнай платы і нават пошукі новых рынкаў збыту, разгрузкі складоў. «Ні ў якім разе нельга эканоміць на людзях», — дзясцкі Аляксандр Лукашэнка. «Усё, што імі зроблена, павінна быць выплачна ідэям і ў тэрмін. Усё гэта і ёсць рэальна абарона інтарэсаў працоўных калектываў».

АБ САЦЫЯЛЬНАЙ НАКІРАВАНАСЦІ

Кіраўнік дзяржавы запатрабаваў ад прафсаюзаў абараняць у першую чаргу правы тых, хто хоча працаваць. «У аснове вашай пазіцыі павінна быць справядлівасць. Дзейнічаць справядліва, калі не хапае таго або іншага закона або нарматыўнага прававога акта», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка даручыў прафсаюзам разам з органами ўлады ўср'ёз заняцца работай па захаванні рабочых месцаў. «Так, складана, цяжка, мы тут стогнем, ім (працоўным калектывам) — **Заўвага БЕЛТА** нягледзячы, але яны будуць бачыць, што мы праз не магу пераступілі і зрабілі галоўнае для іх — усялілі ў іх надзею, што яны на гэтым прадпрыемстве і зўтра будуць працаваць і што яны някхай і невялікую зарплату, але будуць атрымліваць пры захаванні, а недзе і адкасе цен на асноўныя прадукты», — сказаў Прэзідэнт. «Мы павінны захаваць працоўныя калектывы і даць чалавеку ўпэўненасць у тым, што зўтрашні дзень у яго будзе не горшы, чым учарашні», — запатрабаваў кіраўнік дзяржавы.

Што датычыцца вырашэння жылёвага пытання, то Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што прырытэц тут будзе аддавацца шматдзетным сем'ям і ваеннаслужачым. «Што ў нас ёсць, мы выдзяляем на жылёвае будаўніцтва і будзем гэта рабіць. Будзе больш сродкаў, яны будуць накіраваны перш за ўсё на жыллё», — сказаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў таксама, што Федэрацыя прафсаюзаў і Міністэрства адукацыі ўнеслі добрую прапанову ўключыць у школьную праграму абавязковае наведванне значных мясцін Беларусі. «Гэтым трэба заамацца, гэта частка патрыятычнага выхавання», — падкрэсліў Прэзідэнт. Ён нагадаў, што такі вопыт быў у Савецкім Саюзе, аднак цяпер яго пачалі забываць. Кіраўнік дзяржавы прапанаваў арганізоўваць паездкі ў тым ліку ў шосты школьны дзень — суботу.

Беларускі лідар таксама запатрабаваў захаваць сацыяльныя аб'екты, замацаваныя за прадпрыемствамі. «Прадпрыемствы не павінны скідаваць сацыяльныя аб'екты і сацыяльную сферу. Гэта мой прычып. Нармальны кіраўнік ніколі ні прычып, ні спартыўны аб'ект нікуды перадаваць не будзе», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«Справа прафсаюзаў — быць побач з чалавекам і працягнуць яму руку дапамогі ў любой жыццёвай сітуацыі», — сказаў кіраўнік дзяржавы. «Вы павінны дайсці да кожнага: дапамагчы ў вырашэнні пытання выдзялення месца ў дзіцячым садзе

дзіцяці, пуцёўкі ў дзіцячы аздараўленчы лагер, аказаш садзейнічанне ў санаторна-курортным лячэнні працоўных» — усё гэта вышы непасрэдным заданым».

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што неабходна развіваць далей мэтавыя сацыяльныя праекты. У прыватнасці, такія, як дабрачынная акцыя «Прафсаюзы — дзясцям», дзясцуючы якой на пастаяннай аснове арганізавана ішфства над дзіцячымі дамамі, школамі-інтэрнатамі і сацыяльнымі прытулкамі.

Прэзідэнт заклікаў прафсаюзы звярнуць увагу і на маладых спецыялістаў, тых, хто толькі учора прыйшоў у працоўныя калектывы, а таксама на ветэрану працы. Аляксандр Лукашэнка выказаў задавальненне тым фактам, што ў Беларусі практычна ўсе працоўныя калектывы захавалі добрыя адносіны да ветэрану працы.

ПРЫНЦЫПОВАЯ ПАЗІЦЫЯ Ў СВЕЦЕ

Беларусь заўсёды адкрыта і для Усходу, і для Захаду, заявіў Аляксандр Лукашэнка. Паводле слоў кіраўніа дзяржавы, адсюль і прынцыповая міжнародная пазіцыя Беларусі, якая заключаецца ў гатунасці развіваць адносіны па ўсім спектры перспектывных напрамкаў. «Але толькі на прынцыпах узаемнай павагі, узаемнай выгады і роўнасці», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт звярнуў увагу на тое, што Беларусь зрабіла абсалютна ўсвадомлены выбар на карысць умацавання саюза з Расіяй і стварэння Еўразійскага эканамічнага саюза. Сёння краіна пашырае геаграфію супрацоўніцтва і вывае на новы ўзровень усеабавае стратэгічнае партнёрства з Кітайскай Народнай Рэспублікай, іншымі значымі ігракамі ў свеце.

«Часам у дыялогу з Захадам даводзіцца сутыкацца з прадзўтаацыя і тэндэнцыйнасцю. Таму ФПБ належыць працаваць на умацаванне станоўчага ідмжу Беларусі за мяжой. Трэба адстойваць нашы пазіцыі, даводзіць дакладную інфармацыю міжнароднай арганізацыі працы», — лічыць беларускі лідар.

«Любыя спробы разбурыць адзінства, пасяваць разлад паміж краінамі павінны атрымліваць неадкладны жорсткі адпор. І тут вы проста не маеце права заставацца ўбаку ў пазіцыі назіральнікаў», — падкрэсліў кіраўнік беларускай дзяржавы. «Войны і рэвалюцыі знішчаюць усё: і эканоміку, і бясцелку, і дабрабыт, і галоўнае — надзею на будучыню. Мы шматразова пераканаліся ў гэтым за апошнія гады на прыкладдах далёкіх і блізкіх краін».

«Саме важнае, што ў гэты няпросты час мы захавалі мір і парадак на нашай зямлі, не дазволілі нікому справакаваць канфлікт і ўзарваць абстаноўку знутры», — сказаў Прэзідэнт.

«Прафсаюзы актыўна знаходзіцца ў гущы працоўных калектываў. Вы кожны дзень побач з людзьмі. І вы павінны гаварыць людзям праўду — тлумачыць ім рэальныя прычыны цяжкасцей, не дазваляць ілжывай інфармацыі збіць іх з панталыку, вецці прамы, адкрыты дыялог з працоўнымі», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

АБ «УСХОДНІМ ПАРТНЁРСТВЕ»

Паводле слоў Прэзідэнта, наша краіна заўсёды прытрымлівалася пазіцыі, што ін-

цыятыва «Усходняе партнёрства» не павінна быць накіравана супраць некага.

«Украінскай падзеі павінны былі ўсіх навучыць, як трэба берагчы мір. Трэба глядзець на галоўнае, вырашаць гэту праблему, у тым ліку і ва Украіне, іншых дзяржавах. Не, сабраліся на «Усходняе партнёрства». І што? У кожным дакуменце ганьбіць Расію, не прама, дык ускосна», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Мы заўсёды былі катэгарычна супраць таго, каб «Усходняе партнёрства» было супраць некага, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Але Расія не ўдзельнічае ва «Усходнім партнёрстве», чаму завоначае Расіі мы яе павінны дубасіць, у тым ліку за Крым і гэтак далей?» Ён адзначыў, што ў падагульняючую дэкларацыю хочучы гэта ўдзіснуць і выступіць супраць Расіі.

«І на нас кіруюцца, што мы гэта не падтрымалі. Гэта мая прычыповая пазіцыя: «Усходняе партнёрства», іншыя арганізацыі не павінны быць накіраваны супраць кагосьці. Мы павінны адстойваць свае інтарэсы. Чаму мы павінны быць супраць Расіі? Больш таго, мы ж з'явіліся месцам міру ў пытанні па Украіне. Тут сабраліся кіраўнікі суветных дзяржаў, каб спыніць вайну», — сказаў беларускі лідар.

«Кахуць, давайце выступім разам супраць Расіі. Дык што гэта тады за нейтральная суветная дзяржава? Гэта супярэчыць нашым унутрыным перакананням і цяперашняму стану спраў. Але няжую гэтага не бачачь вядучыя заходнія дзяржавы, у тым ліку Германія, Францыя?» — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

На думку Прэзідэнта, ні ў якім разе нельга сёння, калі вельмі няўстойлівы свет, спрабаваць кагосьці абвінавачваць. Аляксандр Лукашэнка лічыць, што спатку трэба вырашыць праблему, а потым разбірацца, хто мае рацыю, а хто вываваць. «Не. Спрабуючы уцягнуць Беларусь. Мы не можам падтрымаць такую пазіцыю, таму што галоўнае — не абвінавачваць сёння кагосьці, хто хапае абвінавачванняў, трэба мір падарыць гэтай краіне і людзям», — падкрэсліў беларускі лідар.

«Мы не хочам увязвацца ні ў якія авантуры. Мы хочам, каб, у тым ліку, і з нашай зямлі ішоў мір. У гэтым сутнасць нашай палітыкі», — заявіў Прэзідэнт.

АБ МАГЧЫМАСЦЯХ ЭКСПАРТУ

Прэзідэнт заканаў тэму дыверсіфікацыі беларускага экспарту, і сувязі з чым звярнуў увагу на пашырэнне супрацоўніцтва з Кітаем. Аляксандр Лукашэнка лічыць вельмі важным праведзены трохдзёны дзяржаўны візіт у Мінск Старшын КНР Сі Цзіньпіна, які пацвердзіў заамадаўнасць кітайскага боку ў развіцці ўзаемадаўняння з Беларуссю. Аляксандр Лукашэнка разам з кітайскім лідарам наведвалі Кітайска-беларускі індустрыяльны парк.

«Пад Мінскам ствараецца сучасны прамсловы кластар. Там будуць вытворчасці самых перадавых суветных кампаній, і не толькі кітайскіх. Там будзе вырабляцца новае пакаленне тавараў і прадукцыі», — падкрэсліў Прэзідэнт. «Ніхто не будзе выпускаць прадукцыю учарашняга дня — гэта была мая жорстка ўмова».

Аляксандр Лукашэнка расказаў, што Сі Цзіньпін, азнаёміўшыся, як рэалізуюцца праект будаўніцтва парка, даў даручэнне прадстаўнікам усіх прысутных кітайскіх кампаній неадкладна далучыцца да гэтага праекта.

Кіраўнік дзяржавы таксама адзначыў, што некаторыя суседнія дзяржавы з зааідраацы глядзяць на гэты новы аб'ект, які мае вялікія перспектывы.

«Такім чынам, раззвеныя сумненні. Мы не памыліліся і зрабілі правільна, пачынаючы гэты праект», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт падкрэсліў: «Кітай звярнуў увагу на Беларусь і паабяцаў купіць беларускую прадукцыю, якая канкурэнтаздольная на кітайскім рынку, — гэты факт сведчыць аб праддужэнні работы па дыверсіфікацыі экспарту».

Прэзідэнт падкрэсліў, што без пошукі новых рынкаў збыту нам не абцысіць. «Так, Расія — гэта брацкая, родная нам краіна, у рэшце рэшт, там жывуць нашы людзі. Але нельга залежаць толькі ад аднаго рынку, — упэўнены Аляксандр Лукашэнка. — Трэба прысутнічаць на многіх рынках, і тады мы будзем у большай эканамічнай бясцелы».

Паводле БЕЛТА.

СУПРАЦОЎНІЦТВА ПА ЎСІХ НАПРАМКАХ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка сустраўся са старшынёй Палаты нацыянальнай Саюзаага сходу М'янмы Хін Аунг М'інтам.

«Мы гатовы супрацоўнічаць з вамі па ўсіх напрамках ад падрыхтоўкі цывільных і ваенных у сістэме адукацыі да супрацоўніцтва ў сферах сельскай гаспадаркі, мадэрнізацыі прамысловасці. Мы маеце вельмі вялікія запасы мінеральных рэсурсаў. Мы гатовы прадаставаць вам адпаведную тэхніку як для сельскай гаспадаркі, так і для горназдабывуных прадпрыемстваў», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Паводле слоў Аляксандра Лукашэнка, фундаментам для далейшага развіцця супрацоўніцтва паміж Беларуссю і М'янмай маглі б стаць 3-5 ключавыя напрамкі, якія неабходна вызначыць на дубхваковай аснове. Прэзідэнт таксама запытуў, што Беларусь гатова зрабіць усё неабходнае, каб дубхваковае супрацоўніцтва пачыраласі і прырасталала новымі ідэямі і практычнымі крокамі.

У сваю чаргу Хін Аунг М'інт пацвердзіў гатоўнасць М'янмы развіваць узаемавыгадныя адносіны з Беларуссю, таксама ўлічваючы магчымасці выхаду на рынак Еўразійскага эканамічнага саюза.

3 нагоды

ЗАХАВАЦЬ ПРАВЫ І ГАРАНТЫ

Такія прырытэты вызначылі прафсаюзы ў сваёй дзейнасці на наступнае п'яцігоддзе

Згодна з праграмай, прынятай на 2015—2020 гады, прафарганізацыі, як і раней, будуць садзейнічаць зантаасці насельніцтва, удаасканальваць сістэму аплаты працы, заахуюць правы і гаранты работнікаў у поўным памеры. Асабліва ўвага — калектывным дагаворам, якія дапамагаюць рэгуляваць працоўныя адносіны і павышаць адказнасць наймальніка. Так, сёння каля 18 тысяч лакальных дакументаў ахопліваюць чатыры мільёны чалавек (гэта больш за 90 працэнтаў ад усяго працоўнага насельніцтва). У планах — павялічыць колькасць калектывных дагавораў у прыватным сектары, каб адстойваць інтарэсы і супрацоўнікаў камерцыйных арганізацый. Разам з тым старшын ФПБ Міхаіл ОРДА (на з'ездзе ён, дарчы, быў пераыбраны на гэтую пасаду) заўважыў, што сустракаюцца дагаворы, у якіх не прапісаны гаранты сацыяльнай абароны, прынятыя на ўзроўні краіны, рэгіёна, галіны. «У некаторых прафарганізацыях дагаворы ўвогуле не заключаюцца, што ў нашай працы недапушчальна. Да канца года пытанне з калектывнымі дагаворамі павінна быць вырашана», — адзначыў Міхаіл Орда.

на ногі і даваць прыбытак і працоўным месцы.

Артурас ЧАРНЯЎСКАС, прэзідэнт Літоўскай канфедэрацыі прафсаюзаў:

«Члену прафсаюзаў у нашай краіне не так шмат, дзясці 15 працэнтаў. Адстойваць правы працоўных складаюць: бізнесе, арыентаваныя толькі на атрыманне прыбытку, не заўсёды згаджаецца на сацыяльнае партнёрства. Але сітуацыя паступова змяняецца. Становіцца больш калектывных дагавораў, дзясцуючы чаму павялічваецца сярэдні заробак. А вось сацыяльныя пакеты прадстаўляюцца толькі на буйных прадпрыемствах (іх у краіне мала, больш распаўсюджаны малы і сярэдні бізнесе).

Аўгуста КАЛЫБ ПРАЦА, сакратар па міжнародных сувязях Усеагульнай канфедэрацыі партугальскіх працоўных:

«У Беларусі добра развіта сістэма сацыяльнай абароны насельніцтва. Я прыехаў, каб вывучыць гэты вопыт і самому ўбачыць, як абараняюць правы работнікаў у вашай краіне. Мяркую, што беларускую практыку мы зможам выкарыстоўваць у партугальскіх рэаліях. У нас асноўныя правы працоўных зафіксаваны ў Канстытуцыі. Пасля рэвалюцыі 1974 года ў дакуменце з'явіліся палажэнні, якія вызначаюць асноўныя прычыпы выдзянення калектывных перамоў, час працы і ўзровень заробку. Аднак з 2010 года кіраўніцтва Партугалі пачало прыскаць правы работнікаў. Павялічваюцца падакты, колькасць працоўных гадзін, а прыбыткі насельніцтва меншаюць. Гэта праблема не толькі Партугалі. Такія тэндэнцыі назіраюцца ва ўсёй Еўропе, дзе вядучую ролю сёння адыгрывае капітал.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ

Факт

ЛАД ЖЫЦЦЯ — ЗДАРОВЫ!

«Лепшы інфраструктурны праект» — такую ацэнку атрымаў літоўска-беларускі праект «Спорт — магчымасць здаровага ладу жыцця ў Варанскім і Шчучынскім раёнах» пры паддядзненні вынікаў Праграмы трансгранічнага супрацоўніцтва «Літва — Беларусь» на перыяд 2007—2013 гадоў.

Партнёры па сумесным праекце арганізавалі фестываль і канферэнцыю на тэму здаровага ладу жыцця, правалі спабортніцтва па гандболе і сямейным футболе. Галоўнае ж — удаасканалі сваю інфраструктуру. У Варне дзясцуючы праект рэканструкцыя гарадскіх футбольных стадыён. А ў Шчучыне за кошт супрацоўніцтва і мсцрвовага бюджэту мадэрнізавалі спартыўны комплекс, стварыўшы выдатныя ўмовы для аматараў валеабола, гандбола, міні-футбола, тэніса і іншых відаў спорту, а таксама трэнэрных заняткаў.

Дарчы, шчучынцы збіраюцца ўдзельнічаць і ў новай праграме трансгранічнага супрацоўніцтва з рэгіёнамі Латвіі і Літвы.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению Смоленского райпо (продавец) ПРОВОДИТ ПОВТОРНЫЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ ОБЪЕКТОВ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА В СОСТАВЕ:

Лот № 1: Здание магазина общей площадью 79,5 кв.м., инвентарный номер 614/С-18987, расположенное по адресу: Мгинская обл., Смоленский р-н, Успенский с/с, д. Хотеново. Начальная цена с НДС — 120 000 000 бел. руб. (цена снижена на 20%). Земельный участок для обслуживания здания магазина площадью 0,1138 га, предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для обслуживания здания магазина.

Лот № 2: Здание магазина общей площадью 77,5 кв.м.; Холодная пристройка общей площадью 48,0 кв.м., инвентарный номер 614/С-19062, расположенное по адресу: Мгинская обл., Смоленский р-н, Курганский с/с, д. Доброводка. Начальная цена с НДС — 160 000 000 бел.руб. (цена снижена на 20%) Земельный участок для обслуживания здания магазина пл. 0,0695 га, предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для эксплуатации и обслуживания здания магазина.

Задаток 10% от начальной цены лота перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа ва в/с: в долларах США (USD) — 3012343265044; в российских рублях (RUB) — 3012343265028; и ЦЕУ № 507 г. Мінска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, а также определения лица, выигравшего аукцион, оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Извещение о проведении предыдущего аукциона опубликовано в газете «Связьда» от 25.11.2014 г.

Аукцион состоится 04.06.2015 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 02.06.2015 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: +375 17-280-36-37; +375 29-183-69-71.

08 июля 2015 года в 14.00 в здании Прибытковского сельского исполнительного комитета, расположенном по адресу: Гомельский район, агрогородок Прибытки, ул. Ленина В.И., 68, СОСТОИТСЯ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ

Наименование объекта	Место, дата, время начала и окончания приема заявлений и прилагаемых к ним документов	Кадастровый номер и адрес земельного участка, его размеры, целевое назначение, характеристика инженерных коммуникаций	Вещное право на земельный участок	Начальная цена предмета аукциона	Расходы по организации и проведению аукциона, подлежащие возмещению победителем аукциона	Размер задатка, срок и порядок его внесения, реквизиты расчетного счета	Организация, которая предоставляет информацию о месте размещения земельных участков, которые предполагается передать в частную собственность	Адрес и номер контактного телефона комиссии или организации
Строительство и обслуживание одноквартирного жилого дома	Агрогородок Прибытки, ул. Ленина В.И., 68 Время начала приема заявлений: с 25.05.2015 г. по 06.07.2015 г. с 8.30 до 17.30, 13.00—14.00 обед	321085603601000412 Гомельская область, Гомельский район, п. Чагеляня, ул. Полевая, 29, площадью 0,1474 га, строительство и обслуживание одноквартирного жилого дома. Подъездные дороги в песчано-гравийном исполнении, газопровод, электроснабжение, водоснабжение	Частная собственность	138 932 250 белорусских рублей	Расходы в сумме 4 155 150 белорусских рублей и расходы, связанные с опубликованием объявления	Задаток в сумме 13 893 250 белорусских рублей на р/с 3641414150029 Филиал №302 ОАО «АСБ Беларусбанк», МФО 151501664, получатель Прибытковский сельский исполнительный комитет	Прибытковский сельский исполнительный комитет, агрогородок Прибытки, ул. Ленина В.И., 68	Агрогородок Прибытки, ул. Ленина В.И., 68, тел.: 934-684, 934-584, 934-484
Строительство и обслуживание одноквартирного жилого дома	Агрогородок Прибытки, ул. Ленина В.И., 68 Время начала приема заявлений: с 25.05.2015 г. по 06.07.2015 г. с 8.30 до 17.30, 13.0							

Прыз за лепшую прадзюсарскую працу дастаўся камандзе СТБ («Спяваючы гарады — 3») — яны заслужылі адпачынак...

Белтэлерадыёкампанія стала ўладальнікам гран-пры за лепшы праект года. Як тут стрымчаць эмоцыі!

Эпажаны Андрэй БОНД і непаўторная Люцыя ЛУШЧЫК — лепшыя ў забавляльным фармаце (АНТ).

Профі УЗЯЦЬ ВЫШЫНЮ!

Названы пераможцы XI Нацыянальнага тэлевізійнага конкурсу «Тэлеваршыня» ў 25 намінацыях

Па чырвонай дарожцы прайшлі найлепшыя з лепшых тэлевізійнікаў як рэспубліканскіх, так і рэгіянальных тэлеканалі. Галоўнай інтрыгай стала прысуджэнне гран-пры. «Тэлевізійным праектам года» была прызнана праца па асвятленні чэмпіянату свету па хакеі ў Мінску Белтэлерадыёкампаніі.

Вечарам 21 мая ў Палацы спорту сабраліся «зоркі» блакітнага экрана з розных куткоў Беларусі. Падвячэрне вынікаў працы — падзея хвалюючая і адказная, бо атрымачы запаветную статуэтку «Тэлеваршыні» — значыць быць заўважаным у якасці прафесіянала. Падчас аб'яўлення пераможцаў удзельнікі ў намінацыях хваліліся не менш, чым перад сваімі эфірамі. Асаблівацю «Тэлеваршыні-2015» стала ўручэнне спецыяльнага прызга тэлепраекту «Хвіліна маўчання», створанаму ў выніку супрацоўніцтва Белтэлерадыёкампаніі і Тэлерадыёкампаніі «Ваен-ТБ» на тэму Вялікай Айчыннай вайны.

Па-свойму ярка заявілі пра сябе і рэгіянальныя тэлевізійнікі. У намінацыях «Лепшая інфармацыйная праграма рэгіянальнага тэлебачання» перамагла праграма «Днямі» (ТРК «Магілёў»), гэтая ж кампанія атрымала прыз у намінацыі «Лепшая тэматычная праграма рэгіянальнага тэлебачання» за праект «У горадзе Бабруйска». У намінацыі «Лепшы праект рэгіянальнага тэлебачання» папоўнілася скарбонка ўзнагарод Лідскага тэлебачання. Іх праект «Ад сэрца да сэрца» атрымаў на цырымоніі статуэтку.

Белтэлерадыёкампанія сёлета атрымала прызнанне прафесійнага журы неаднаразова: прызам за «Лепшы праект для дзяцей і юнацтва» ўзнагароджана праграма «Дабранак», а «Панарама» адзначана як лепшая штодзённая інфармацыйная праграма. Аўтарскі цыкл Алега Лукашэвіча «Мастакі Парыжскай школы. Ураджэнцы Беларусі», у прыватнасці фільм «Хайм Суцін. Прага колеру», ўзнагародзілі як лепшую культурна-асветніцкую праграму.

Лепшай грамадска-палітычнай праграмай прызнана ток-шоу «Справа прынцыпу» (АНТ), а перамогу ў намінацыі «Лепшы выдучы грамадска-палітычны праграмы» здобывуць Дзмітрый Бачкоў, вядучы «Форуму» (Белтэлерадыёкампанія). Адна са статуэтак «Тэлеваршыні» аказалася і ў МТРК «Мір» — іх праграма «Пра Беларусь з акадэмам» была адзначана як лепшая тэматычная праграма. А праграма «Галоўны эфір», якая, дарэчы, існуе не так даўно, перамагла ў намінацыі «Лепшая штотыднёвая інфармацыйна-аналітычная праграма» (Белтэлерадыёкампанія).

Нагадаем, заснавальнікам конкурсу выступаюць Міністэрства інфармацыі Беларусі, Нацыянальная дзяржаўная тэлерадыёкампанія, ЗАТ «Другі нацыянальны тэлеканал» і ЗАТ «Сталічнае тэлебачанне». Вшчужам калег з перамогай!

Лепшым выдучым рэгіянальнага тэлебачання прызнаны Мікола ПРАКАПОВІЧ (ТРК «Брэст»).

Алена ДРАПКО.

Свая справа

НІЛА — ЛЮДЗЯМ МІЛА

Пяць гадоў таму збылася мара Нілы Руска з Дзяржынска: яна адкрыла павільён «Школьнік», дзе прадае канцелярыя тавары, нататнікі, ручкі, алоўкі, кнігі... Усяго не пералічыш — выбар вельмі шырокі. Бадай, няма ў горадзе чалавека, які б не ведаў краму, якую неафіцыйна называюць «У Нілы». І справа не толькі ў асартыменце, але і ў цэнах.

— Я імкнуса, каб цэны былі даступныя, — шчыра прызнаецца жанчына. — Не ўсе бацькі могуць дазволіць сабе набываць дарагія рэчы для дзяцей. У кожнай сям'і свой дастатак.

Перапыняючы нашу размову першыя наведвальнікі: маладая мама з двухгадовай дачушчай.

— Мы жывём непадалёку, таму часта сюды заходзім. На гэты раз Дзіяна папрасіла купіць ёй фарбы — вельмі любіць маляваць.

— Я табе яшчэ і шарык падару, — усміхаецца Ніла Міхайлаўна. — Які табе — сіні, жоўты, блакітны?

Дзяўчынка ад задавальнення аж паружавела...

— Нам патрэбна наклеяка на планшэт, — звяртаецца да прадаўца яшчэ адна жанчына. — На рынку не знайшоў такой, як хоча ўнучка.

Ніла Міхайлаўна прапануе некалькі рознакаляровых «карцінак». Дзяўчынка выбірае бэжавую.

— Ці ёсць у вас віншавальная адкрытка з надпісам «75 гадоў»? — Цікавіцца наступная пакупніца. — У майёй сярбонкі юбілей.

— Ні ў якім разе не трэба нагадваць жанчыне пра яе ўзрост. Я рэкамандую вам яркую, явясную паштуку, напрыклад гэтую, з рукамі, — кажа Ніла Руска.

— Разлічваю на ваш густ, — дзякуе пакупніца.

Пасля яе ў павільён «заяццела» купка хлопчыкаў. Хтосьці з іх купіў ручку, нехта — сшытак. Але ніхто не пайшоў без падарунка, кватталу каляровага шарыка ці закладкі для падручніка.

Непадалёку ад гандлёвага пункта месціцца інтэрнат, дзе пражываюць і маладыя сем'і з дзеткамі. Школьнікі любяць прыбгаць да цэці Нілы перад святамі, ведаюць: з пастычнымі рукамі іх не адпусціць. Камусьці дастанеца гумка, іншаму — кішэнны календарык. Драбязя, а прыемна. Дзараецца і так, што чалавек планаваў купіць адну рэч, а спадабаўся іншая, больш дарагая, ды не хапае тысячы, 500 рублёў. Ніла Міхайлаўна заўсёды ідзе на сустрэчу, маўляў, наступным разам прынесаць.

— Мне ніколі не падманвалі, грошы вярталі. Бывала і так, што і крыху рэшткі больш давала. І вельмі прыемна, што людзі прыносілі лішак назад, — гаворыць Ніла Руска.

Няўзброеным вокам відаць, што малы адчуваюць сябе ў краме, як дома. Могуць узяць з вітрыны рэч, пагуляць з ёй, пакуль маці ці бацька выбіраюць неабходны тавар. Ніхто на іх не прыкрыкне, не забярэ назад. «У будучыні гэта мае патэнцыйныя пакупнікі, нельга на іх сварыцца», — жартуе гаспадыня.

— А чаму вы гандлюеце менавіта школьнымі прыладамі? — звяртаюся да яе. — Гэта, відаць, не вельмі прыбытковая справа?

— Так, гэта не вельмі выгадна, — пагаджаецца мая суразмоўца. — Але я чалавек савецкага выхавання, можа на сказаць ідэалагічна заргантоў. Ужыццё займаўся грамадскай работай: у школе, Мінскім тэхналагічным тэхнікуме, падчас працы на Дзяржынскай швейнай фабрыцы. Выпускала насценную газету «Камсамольскі пражэктар», была намеснікам, сакратаром камсамольскай арганізацыі, мяне выбралі членам камітэта камсамола, дэлегатам камсамольскага з'езда. Мой муж таксама займаў актыўную грамадзянскую пазіцыю. Яго паслалі на працу ў Манголію. Акрамя выканання сваіх непасрэдных абавязкаў, ён узначальваў аматарскую футбольную каманду савецкіх спецыялістаў. У замежнай камандзіроўцы прабылі 7 гадоў і ўвесь час адчуваў, што мы савецкія людзі, і ганарыліся гэтым. Згадваю, як са знаёмымі былі паехалі ва Улан-Батар. Ідзем па вуліцы, а на-

Хачелася, каб дзеці раслі годнымі грамадзянамі сваёй Радзімы, адчуваў, што яны не горшыя за іншых, каб мелі ўсё неабходнае для развіцця: прыгожыя альбомы, фарбы, якасныя кнігі, у тым ліку і дапаможнікі для вывучэння замежных моў.

ў вас не размаўляюць па-нямецку, па-англійску. Я вучаю замежныя мовы, таму што хачу бачыць свет», — згадвае Ніла Руска. — Калі прыехала дамоў, задумалася: сапраўды добра, што нашых дзяцей вучаць роднай мове (якраз ішла беларусізацыя школ). Але адначасова мы павінны надаваць больш увагі замежным. Мясце ж абінававалі ў адсутнасці патрыятызму. Крыўдна было чуць гэта. Патрыятызм — у нас сямейнае... А яшчэ хацелася, каб дзеці раслі годнымі грамадзянамі сваёй Радзімы, адчуваў,

сустрэч замежных турыстаў. Дык яны нам наступілі дарагі: маўляў, «soviet wotep» (савецкія жанчыны).

Давалася Ніла Міхайлаўне пабываць і ў Германіі, але не з прыемнай нагоды. Захварала дачка, спатрэбілася лячэнне. У невялікім прыватным магазіне, куды заходзіла жанчына па прадукты, аднойчы гаспадыня працягнула ёй цукерку. Другі раз Ніла Міхайлаўне прапанавалі паспытаць кавалачак піцы. Беларусыца стала не па сабе. Як гэта расцэньваць? У знак павагі ці шкадавання: вы ж там усё галодныя (а гэта было на пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя, калі нашы крамы пуставалі)? Вядома, мая гераіня адмовілася ад «пацстункаў»: мы людзі гордыя, не маем патрэбы ў падчасках.

Разам з тым Ніла Руска кажа, што нямецкія дзеці жывуць нашата лепш за нашых. У іх ёсць нават кам'ютары, пра якія нашы школьнікі на той час нават і не чулі.

— Аднойчы мы гулялі з сынам пастара ў шахкі. А ён і пытае: «Фрау, чаму

што яны не горшыя за іншых, каб мелі ўсё неабходнае для развіцця: прыгожыя альбомы, фарбы, якасныя кнігі, у тым ліку і дапаможнікі для вывучэння замежных моў.

Пачынала Ніла Міхайлаўна, які ўсе тады, чаюнаком. Але калі ў той час большасць з іх гандлявалі цыгарэткамі, замежнымі гумкамі, пенсі-каляй, то яна валяла школьныя, канцелярыя прылады. Затым аформілася індывідуальная прадпрыемальніца, адкрыла свой павільён, які знаходзіцца каля швейнай фабрыкі «Элізі», дзе яна калісьці працавала і дзе цяпер працуюць дзеці былых яе калег. Яны ведаюць, што ў Нілы Міхайлаўны няма дэтэктываў ці так званай бульварнай літаратуры. Толькі найлепшыя кнігі, беларускія казкі для самых маленькіх, энцыклапедыі пазнавальнага, навуковага, гістарычнага плана, напісаныя даступнай мовай, з прыгожымі яркімі ілюстрацыямі.

Тацяна ЛАЗОЎСКАЯ

КЛІН-БАБА І ШАР-БАБА — ГЭТА НЕ ЖАНЧЫНЫ, А МУЗЕЙНЫЯ ЭКСПАНАТЫ

У Жабінцы ствараюць гісторыка-экспазіцыйны комплекс, які складае меліярацыйная тэхніка розных часоў. Узліся за гэты незвычайны праект меліяратары — Жабінкаўская ПМК-19 пры падтрымцы дзяржаўнага аб'яднання «Брэстмеліявадгас». Машыны і механізмы, якія адрацвалі свой рэсурс на забалочаных участках Палесся ў мінулым стагоддзі, не сталі металаламам, а паступова займаюць сваё пачэснае месца на спецыяльна аздавадзенай пляцоўцы.

«Яны гэтага заслужылі, — лічыць начальнік ПМК-19 Пётр ВАЙНОЎСКІ. — Цяпер меліяратары карыстаюцца новай сучаснай тэхнікай. Аргэагаты, з дапамогай якіх уварылі ў сельскагаспадарчыя абарот сотні

тысяч гектараў зямлі, цяпер сталі гісторыяй». Таму іх памылі, падфарбавалі і прывялі ў парадак. Неўзабаве любімы наведвальнік зможа убачыць рубяную машыну, касілку, буртаўкрывальнік, вібрапілу, пнеўмаколавы каток... а яшчэ шар-бабу, клін-бабу. Апошнія ўяўляюць сабой металічныя «балванкі» вагой больш за тры тоны. Імі разбівалі замерзлыя грунты. Рэмень, тлумачаць меліяратары, зымі былі халодныя, зямля прамрзала лёдзю не на метр. А работа па асушэнні явлася круглы год, без сезонных перапынкаў. Так што названія «бабы» былі вельмі запатрабаваныя. Як бачым, можна шмат цікавага даведацца ў музеі пад адкрытым небам, быць толькі добры экскурсавод. Пра гэта таксама абяцалі пакапаціцца ў ПМК-19.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

А не шкодзь!

Навігатар не туды завёў?

Шасціра расія, якія палялі ў зоне радыяктыўнага забруджвання на тэрыторыі Касцюковіцкага раёна, прыгавораны судом да штрафу ў памеры шэсць мільяёнаў рублёў з кожнага.

Жыхары прыгранічнага раёна — Гардзевеўскага і Кліноўскага — пры затрыманні сцвярджалі, што знаходзяцца на расійскай тэрыторыі. Гэта прытым, што іх аўтамабілі былі абсталяваны навігатарамі. Пры сабе паліўнічаныя-нелегалы мелі тры паліўнічныя карабіны, восем стрэльбаў і патроны. Яшчэ адна, «бегсаспадарчана», стрэльба віселі на дрэве. Уся зброя была канфіскавана па рашэнні суда.

Сяргей РАСОЛЬКА

Незвычайнае — побач

Адкуль марскія львы ў Свіслачы?

Таямніцы невядомага цырка

Загадкі ніколі не ляжаць на паверхні, да іх трэба ісці пакрыўчаным шляхам. Таму ўпершыню ў жыцці я трапіў у адну з самых улюблёных устаноў дзяцей і дарослых не з параднага, а са службовага дзвярца. Мясце сустракае жанчына, у якой горада постаць, пастаўлены голас і макіяж прыгажуні нямога кіно пачатку мінулага стагоддзя выдаюць тэатральную актрысу. Адзначаю, што амаль не памылілася, калі даведваюся: перада мной — артыстка цырка, паветраная гімнастка, лаўраэт спецыяльнай прэміі Прэзідэнта і ўладальніца медала Францыска Скарыны Настасся ТУМАНАВА. Як у сябе дома, яна праводзіць мяне па заблытаных цыркавых калідорах і лэвіцах, паказвае тое, чаго звычайна глядач ніколі не убачыць...

Элементы касцюма з нумара «Майстар масак» — цяпер таксама экспанаты.

У ПОШУКАХ МЕСЦА ДЛЯ АРЭНЫ

Цырк у знаёмым нам выглядзе ўпершыню на беларускую зямлі прывёз нямецкі князь Голенберг у 1850 годзе. Гэта быў балаганчык, які стаў у маентку князя ў мястэчку Дукора, — пачынае расповеда Настасся Мікалаеўна ў музеі Белдзяржцырка.

Сярод іншых экспанатаў тут ёсць прахэнне аб будаўніцтве ў

Мінску першага стацыянарнага будынка цырка, якое ў 1884 годзе падалі ўладам вядомыя цыркавыя артысты браты Нікіціны. Прахэнне задаволілі, і яны распачалі будаўніцтва.

Першы мінскі цырк, які стаў на Саборнай плошчы (цяпер плошча Свабоды, паміж ратушай і Акадэміяй музыкі), быў драўляны, у ім маглі размясціцца 800 глядачоў. Аднак прастаяў тут будынак нядоўга. Па адной з версій, ён быў вышэйшым за крыжы цэрк-

ваў, што ў тыя часы было недапушчальна і выклікала нараканні духавенства і прыхаджан, аднак, хутчэй за ўсё, прычына была не зусім у гэтым. Справа ў тым, што людзі любілі люд вясомейваў у тым ліку і духавенства, таму гарадскія ўлады палічылі неабходным перанесці будынак падальей ад святыхняў.

Праўда, «з'ехаў» з аседлага месца ён не адразу. У 1885 годзе ў Мінск са сваёй праграмай прыехаў Стыпёніч Чынізлі, які быў, як бы мы цяпер казалі, цыркавой «мегазоркай» таго часу. У музеі дасюль захоўваецца афіша аб яго прыездзе. Дарэчы, унікальная яна яшчэ тым, што на ёй намалевана ўсё, што ўвайшло ў праграму таго далёкага відэаўчыка ў пазамінульым дзень. Дзякуючы афішам таксама можна даведацца, што ёсць нумары тагачаснага цырка былі... коннымі. Увогуле, усё ў цырку ідзе, так бы мовіць, «ад каня»: на якой бы арэне свету вы не апынуліся, паўсюль класічны манеж будзе ў дэметры складаць 13 метраў. Менавіта такім павінен быць мінімальны метраж, пры якім конь па коле можа развіць сваю максімальную хуткасць — галоп.

Але вернемся да Чынізлі. Сувятная славу тасць у працы гарадскога губернатара пачакаць з пераносам адзінага ў горадзе цырка.

Саступка была зроблена, аднак у канцы 1885 года будынак з плошчы ўсё ж прынялі. У выніку яму давялося некалькі разоў змяніць сваё месцазнаходжанне: у свой час цырк стаў і каля опернага тэатра, дзе цяпер карпусы былой другой гарадской балетны, пазней — у раёне Камароўскіх палёў (цяпер тут цэнтральны сталічны рынак, а тады — прадмесце горада).

Нарэшце цырк апынуўся ў сваім больш-менш сталым месцы — у Гарадскім садзе (цяпер парк Горкага), на тым баку набярэжнай, дзе цяпер размяшчаецца помнік пісьменніку, толькі метраў за 150 ўзрэх ад яго. Установа стала называцца летнім паўстанцкім цэнтром — з імёмі спеціалістаў там не праводзіліся, бо было халодна, а паміжканні не абавраваліся. Новы будынак таксама быў драўляны, але меў ужо 1200 месцаў. Ёсць фатаздымак таго цырка: над уваходам у шацёр вільзёмімі літарамі напісана «Гладзішчыков». Мікалай Гладзішчыкаў быў першым рускім дрэсіроўшчыкам-утаймавальнікам, і такім чынам цырк рэзкамаваў артыста, які прыехаў на гастролі.

У 1930 годзе цырк рэканструявалі. Праз пяць гадоў яго дырэктарам стаў Барыс Кабішчар, які яшчэ да вайны атрымаў званне заслужанага дзеяча мастацтваў БССР і ордэн «Знак Паштаны».

ГІСТОРЫЯ ЦУДАЎ

Чарговая прэм'ера ў цырку была прызначана на 22 чэрвеня 1941 года. Хто ж ведаў, што ў гэты дзень панічэцка вайна? Кіраўніцтва было ў распачы: даваць прэм'еру ці не? У Мінск са сваімі джыгітмі прыехалі знакаміты наезнік Алібек Кантэміраў. Экзатычных прыяцелью прывезла Ірына Сідоркіна. Квіткі раскупілі імгненна, прайшла генеральная рэпетыцыя... Каб не падводзіць глядача, прадстаўлен-

не ўсё ж вырашылі правесці. А ў ноч з 23 на 24 чэрвеня падчас налёту фашыскай авіяцыі ў будынак цырка трапіла бомба. Пачаўся страшны пажар, артысты кінуліся ратаваць сваіх жывёл. А што было рабіць Ірыне Сідоркінай з яе марскімі львамі? Разам са сваім бацькам яна прыняла рашэнне сагнаць гадванцаў у... Свіслач. Пры дапамоце камандаў іх сталі накіроўваць да ракі, але побач выбухалі бомбы, і спалоханыя звыры паварочвалі назад да палаючага будынка... Толькі праз некаторы час камусьці прыйшла ідэа замацаваць марскім львам ласты і тым самым пазбавіць іх магчымасці рухацца. Так і зрабілі, і перанеслі жывёл у ваду на руках.

Чарговая прэм'ера ў цырку была прызначана на 22 чэрвеня 1941 года. Каб не падводзіць глядача, прадстаўленне ўсё ж вырашылі правесці. А ў ноч з 23 на 24 чэрвеня падчас налёту фашыскай авіяцыі ў будынак цырка трапіла бомба...

Хочацца верыць, што такім чынам іх выратавалі, бо праз паўны час нашых жывёл бачылі ў водах Дняпра, — дадае Настасся Туманова.

Павярце ў гэта, вядома, складана, але ж бывае, што цуды здараюцца...

У вайну шапіто ў Гарадскім садзе было разбурана. Аднак у 1946 годзе ўсё той жа дырэктар Барыс Кабішчар вярнуўся ў Мінск і аднавіў цырк на ранейшым месцы, дзе ён прастаяў да 1958 года. Гэта быў цырк-шапіто на 1200 месцаў, падароны нашай сталіцы горадам Арлом. У якасці ганарару ў Арло адправі-

Асобныя куткі ў музеі прысвечаны ўзнагародам артыстаў.

Гэта афіша нашага адкрыцця, яна самая каштоўная для нас, — паказвае Настасся Туманова на пажоўклыя прамавугольнікі паперы, што вісяць па цэнтры сцяны ў цыркавым музеі.

У адрозненні ад сучасных стракатых плакатаў, на якіх нават не адразу можна ўсё разабраць, на гэтым — усё лаканічна. Савецкая сімволіка, беларускі арнамент і надпіс па-беларуску: «11 лютага 1959 года — адкрыццё новага цырка».

Год адкрыцця цырка прынёс не толькі радасць, але і гора. Падчас адной з рэпетыцый, седзячы ў глядацкай зале, памёр дырэктар. У паміць пра Барыса Яфімавіча абвясцілі двухдзённую жалобу. Па аднадушным рашэнні калектыву сезон зачылілі. Новы пачаўся ў верасні таго ж года.

Тады на ўсёй савецкай прасторы можна было налічыць больш за сотню цыркаў (уклікаючы драўляныя). Цікава, што артысты, якія ездзілі з гастроліямі, негаласна вызначылі для сябе чатыры «лідары» сярод іх: гэта цэнтральныя цыркы ў Маскве і Пецярбургу, а таксама ў Кіеве і Мінску.

Горад Пад Манетамі

Музеі цырка шмат цікавых гістарычных фатаздымак і дакументаў. Апроч таго — статуэтка і выявы клоўнаў, касцюмы артыстаў і, вядома ж, узнагароды. Праўда, толькі за апошнія 15 гадоў, хоць Белдзяржцырку сёлета — 56.

Справа ў тым, што да 2000 года наш цырк лічыўся пракатным. І толькі 15 гадоў таму тут склаўся сталы калектыв артыстаў, якія ездзяць па самых прэстыжных фестывалях свету і прывозяць адтуль прызы. Сярод іх, напрыклад, узнагарода з самага старажытнага ў свеце цыркавога фестываля ў Монце-Карла, які праходзіць пад патранажам каралеўскай сям'і.

Адна з самых цікавых загадак сучаснага мінскага цырка, дзякуючы якой ён лічыцца адным з самых лепшых у свеце, хаваецца (ва ўсіх сэнсах) у манежы. Дакладна, у манежы. Іх у нашым цырку пяць, і таякой колькасцю не можа пахваляцца ніводная падобная ўстанова. Усе дадатковыя манежы знаходзяцца ў шацце пад асноўным і пры дапамоце спецыяльных поршнёў мяняюцца. А паабалат гэтай шахты — чатыры паўна-вартасныя тэхнічныя паверхі, на якіх размяшчаюцца нават нумары для пражывання замежных артыстаў... Цэлы самадастатковы цыркавы горад!

А ўнізе пад ім — яшчэ адзін «горад», толькі для... жывёл. Для іх тут ёсць і душавыя, і памяшканні, дзе захоўваюцца кармы і сена... У вальерах жывуць і, здаецца, някэпска пачуваюцца коні, цікаўныя ламы і нават вярблюдзі. Дарэчы, адзін з іх нарадзіўся прама ў нашым цырку, і назваў яго ў гонар сталіцы — Мінск.

Дзіана СЕРАДЗЮК.

Фота аўтара

Старыя афішы — гонар музея.

■ Нататнік Яго жонкі

Святлана ДЗЯНІСАВА, галоўны рэдактар часопіса «Малодосць»

ПЛАСКАГУБЦЫ

Выйшла я ў нядзелку ў краму — і ля пад'езда сутыкнулася з суседам. Той аднекуль вяртаўся. І трэба ж было яму ў мяне папытацца, ці дома мой муж, бо хоча, маўляў, зайсці да яго на пласкагубцы. Так ува мне чарговы раз ускіпела тое, што ўскіпае ледзь не з кожным візітам любога з нашых шматлікіх суседаў. Што, як вам думаецца, усім ім патрэбна? Пласкагубцы! Не, часам яны працягваюць сякую-такую фантазію — ласкава просяць замест пласкагубцаў малаток або адвёртку. Разетку ад сценкі адкруціць, цвічок прыбіць да шафкі, а то і рамонт распачаць. Але ні разнастайнасць патрэб, ні размах дзеянняў, ні паверх пражывання суседа не мяняюць маёй «скнарлівай» пазіцыі.

малое двое за нешта адказваюць адзін — за тое, каб быў парадак у доме, другі — за тое, каб дом быў у парадку (спадабалася мне гэтае выслухі, а галоўнае — мужчына скажаў!). Гэта гісторыя пра тое, як гаспадарка адлюстроўвае гаспадара: калі адлюстроўвацца няма чаму, то і адлюстроўваць няма каго. Бо няма гаспадара без пласкагубцаў, малатка і адвёрткі. Разумееш, сусед?

Так, згодна. У наш час усе работы можна перадааручыць «спецыяльна навучаным людзям». Мы, жанчыны, гэтым навамодным веяннем пад назвай вузкапрофільнасць таксама карыстаемся. Часам узважаем жаданні і магчымасці. Спачывае пірог ці купіць? Набываць агуркі ці вырошчваць на лэцкішчы? Самой пакліць шпалеры ці паклікаць майстра? Мы — гаспадарлівыя і разважлівыя, прычэсы і папалушкі адначасова, самі сабе і ўніверсалы, і вузкапрофільныя. Гатовыя паўдня ляпіць пельмені, бо нам так хочацца. Гатовыя паўгода вязаць кручком гардзіну, бо нам так падабаецца. Безумоўна, кожны павінен займацца сваёй справай, быць у ёй прафесіяналам і зарабляць грошы. Вядома, трэба не скнарнічаць і даваць магчымасць зарабіць іншым — тым, хто выдатна робіць тое, што большасць — не выдатна. Так, гэта называецца падзелам працы, які ўсім на карысць. Толькі чаму гэта больш датычыцца спраў мужчынскіх? Можна, таму і не існуе такога паняцця, як «жонка на гадзіну», пры тым, што «муж на гадзіну» — ёсць.

Неяк ён сказаў, што газонакасілка ў руках жанчыны таксама працае. Тады я адказала яму, што і губка для мыцця посуду ў мужчынскіх руках не горш выглядае. Але рэдка жанчыне прыйдзе ў галаву «нагружаць» посудам мужа, які валодае пласкагубцамі...

Не, ну вы мне скажыце, ці можна ўявіць сабе такую вольную карціну: суседка бегае да суседкі па чарпак або прас, або швабру? Ды што б казалі пра такую суседку, якая не мае ў сваёй хаце самага неабходнага, найпрыміўнейшага з атрыбуты самай звычайнай, нават далёка не ўзорнай гаспадыні?

— Слухай, — звяртаюся я да Яго, прыйшоўшы з крамы, бо калі ля паліцы з макавымі булчачкамі я пра суседа неяк адразу забылася, то на зваротным шляху, ля пад'езда, ён мне зноў-такі ўзгадаўся. — Слухай, ну гэта ж тое самае, што мне ісці да суседкі пазычаць тарку, бо сям'і, бач ты, захацелася дражніку. Або прасіць пакарыстацца адкрывачкай.

— Прыкладна так, — пагаджаецца ён. Без удакладняльных каментарыяў — няма слоў.

Гэта не гісторыя пра тое, як дзве суседкі бегалі адна да адной па соль. Мы з маёй суседкай бегам адна да адной нават па алеі, муку і цукар, але тады, калі тыя патрэбны раней, чым з'яўляецца час дабегчы да крамы. Гэта гісторыя пра іншае. Пра тое, што ў сям'і самае

■ Паміж намі

БЫЎ ДЫ... СПЛЫЎ

— Мамаўля, пачытай мне казку!
— Адчапіся...
— Мам, а мы хутка будзем вчэраць?
— Пачакаеш. Трэба было ў дзіцячым садку няядацца.

— А можна, я змайструю з тваёй хусткі пляшчы сукенку?
— Слухай, не даставай мяне! Ты што, не бачыш? Мама занята!
— Не бачу. Нічым ты не занята.
— Вось жа маленькая дрэнь... Я ДУМАЮ. Ясна табе? І не лезь са сваімі дурнымі пытаннямі.

Аленка ўздыхае і замаўкае. Яна ведае, што далейшая дакучлівасць небяспечная — мама можа дастаць з шафы скураную папрукку і пусціць яе ў справу. Пасля гэтага, хутчэй за ўсё, застануцца «адмеціны», і выхавальніца ў дзіцячым садку зноў пацікавіцца, адкуль яны ўзяліся. Аленцы сорамна да мамы і шкада яе, таму яна прымудзіла ўсялякія неверагодныя гісторыі — ну там звалілася з арэляў ці паслізнулася, калі збягала па лесвічных прыступках, ці з суседскім хлопчыкам Антонам цацку не падзялілі... Аленка ніколі не выдае маму. Праўда, пасля такіх адказаў выхавальніца некалькі разоў адназначна ў Аленчыны вочы, і тая хуценька адварочваецца і бяжыць да шафы з цацкамі...

Марына, Аленкіна мама, рана засталася без бацькоў. Іх не стала, калі дзюўчыне споўнілася дзевятнаццаць. Пад не вельмі пільным нагляданнем цёткі яна жыла адна ў двухпакаёвай кватэры — так, як лічыла патрэбным, бо навучыць, як жыць «правільна», не было каму. Пакуль працавала на хлебазаводзе, куды яе ўладкавала ўсё тая ж цётка, паводзіла сябе больш-менш прыстойна, прынамсі, суседзім па лесвічнай пляцоўцы жыць не перашкаджала. Але неўзабаве нехта з сяброў падказаў ёй «адрасок» кавярні, дзе тэрмінова патрабавалася афіцыянтка... Марына хутка звязлася з новымі абавязкамі: абслугоўванне кліентаў аказалася заняткам, ніколі не горшым за выпяканне батонаў і булак. Ну больш прыносіла

нядрэнны падзаработак у выглядзе «чайных». Былі больш удалыя дні, былі менш, але грошай хапала і на свае патрэбы, і на рэгулярныя «вечоркі» з сябрамі-знаёмымі...

А потым у Марыныным жыцці з'явіўся Артур. Вядома, кавярня — не лепшае месца для таго, каб заводзіць сур'ёзныя адносіны. Тым больш калі ўлічыць, што Артур працаваў на сталічным рынку. Праўда, сам гандляваў рэдка, — у асноўным займаўся дастаўкай садвіны-гародніны з паўднёвых краін на нашы прылаўкі. Марыне ён спадабаўся за веселасць і дзёрзкасць, за гарачнасць і разам з тым адходлівасць... Праз некалькі тыдняў іх знаёмства, ужо вельмі блізкага, Артур прызнаўся, што быў жанаты, але запэўніў, што развядзецца. Марына паверыла, ды, уласна кажучы, ёй было ўсё роўна: калі нават і ёсць тая жонка, дык дзе яна? За тысячы кіламетраў? А ён тут, побач, і кожны вечар прыходзіць да яе, каб пераначаваць. Значыць, усё не проста так, значыць, яго сюды цягне... На ўсялякі выпадак яна папрасіла Артура неяк больш акрэслена вызначыць сваё стаўленне да яе. Ён пацвердзіў: так, цягне. Настолькі, што ён нават гатовы пераехаць са сваёй здымнай кватэрай у яе двухпакаёўку — назусім.

Ён не трэба было гаварыць пра гэта двойчы: на наступны дзень рэчы Артура, прывезеныя ў дзвюх скрынках, ужо ляжалі на паліцах шафы. Марына кінула кавярню і засела дома, я справядна гаспадыня і «мужава жонка», хоць афіцыйна аформіць адносіны Артур не спяшаўся. Чаму? Яна не забівала галаву падобнымі пытаннямі, ды і хіба ў пяцятцы справа? Артур клапаціўся пра яе, даваў грошы, мяхам прыносіў дадому апельсіны і персікі... Не кожны афіцыйны муж паводзіць бы сябе такім чынам. Праўда, часам ён скардзіўся Марыне, што стамляецца ездзіць на працу і з працы на грамадскім транспарце: маўляў, нядрэзна было б назбіраць грошай і набыць машыну. Яна і рада была б каханаму дапамагчы, але з чаго? Ды кемлівы Артур ужо прыдумав, з чаго. На нейкі час, маўляў, яны

пераедуць у сціпную аднапакаёўку ў прыгардзе, а сваю кватэру Марына здасць у арэнду за кругленькую суму — балазе, жыллё знаходзіцца амаль што ў цэнтры горада і каштаваць будзе нятанна...

Прапанова, на яе думку, была цудоўнай і, што галоўнае, зусім не складанай у сэнсе ўвасаблення. Марына пагадзілася без ваганняў. І не трэба пытацца, чаму. Жаноучо даверліва, памножаную на пачуцці, нельга вымараць меркамі здаровага практыцызму. Здарылася так, што Марына паверыла і дзверылася цалкам: яе нячасна падманвалі ў жыцці.

...Праз пэўны час, праважоучы Артура ў аэрапорт (той засумаваў па сваяках, вырашыў іх прывесці), яна ні на імгненне не засумнявалася ў намерах каханана. Тым больш ёй не прыйшло ў галаву папярэдне правесць скрынку з «занахай», схаваную глыбока ў нетрах шафы... Калі ж Артур не вярнуўся ні праз абяцаны тыдзень, ні праз два, ні праз тры, Марына вырашыла на ўсялякі выпадак зазірнуць у схованку. Вынік, як вы разумееце, яе не ўрадаваў. Яшчэ горшым было тое, што Марына ўжо насіла пад сэрцам яго, Артура, дзіця, якое магло б канчаткова «прывязаць» яго да яе...

Кожны чалавек мае права на памылку. Толькі адны памылкі ў дробязях, а іншыя — па вялікім рахунку. І справа тут не ў страчаных грошах і нават не ў падмане... Упэўніўшыся, што Артур ужо не вернецца, Марына кінулася да ўрачоў: ратуйце, рабіце аборт! Цяпер дзіця было б дакладна не патрэбна. Але яе не захацелі нават слухаць: які аборт на такім тэрміне? Плакала, умоўляла... Потым прымала, паслухалася ўсё тую ж «разумную» цётку, некія таблеткі, якія быццам бы «выганяюць» плод... «Плод» сапраўды выйшаў — у выглядзе здаровай прыгожай дзюўчыні і ў адпаведнасці з вызначанымі прыродай тэрмінамі.

Так на свет з'явілася Аленка. Марына ўспрыняла гэта пакорліва, як дадзенасць, якую нельга змяніць, і стала выхоўваць дачку так, як лічыла патрэбным, таму што навучыць, як выхоўваць «правільна», зноў жа не было каму...

У медыцыне існуе такі тэрмін — нежаданыя дзеці. Гэта тыя, хто яшчэ ва ўлонні маці «адчуў» негатыўнае стаўленне да сябе і нарадзіўся «запраграмаваным» на нелюбову. Такіх не заўсёды б'юць, але вельмі часта не хочучь бацьчы. На іх глядзяць як на «лішні рот», абую, якая перашкаджае жыццю і атрымлівае няхотныя зямныя радасці. І недарэмна папярэджаюць урачы аб шкодзе паспешлівых сувязяў па-за шлюбам — маленькі чалавек, які ў выніку з'явіцца на свет, патрабуе ад бацькоў перш-наперш развітага пачуцця абавязку. І — любові, якая здольна абараніць, суцешыць, сагрэць. Прычым — у выпадках з адзінокімі мамамі — любові ў падвоеныя мамыры, за сябе і за «таго хлопца», у сэнсе тату, з якім малое ніколі не пойдзе ў заапарк ці ў кіно.

...Адзін Бог ведае, што творыцца ў душы дзіцяці, калі маці ў адказ на ласку бярэ яго за каўнер і выступае за дзверы — на агульні калідор. Але Аленка не бянтэжыцца. Яна вельмі любіць хадзіць у госці да суседскага Антона — іх з мамай і татам кватэра якраз насупраць. Там заўсёды цёпла і ўтульна, твары дарослых севіцыя спададзі, а галоўнае, можна бегаць, гуляць смяцца, гуляць на падлозе з цацкамі і частавацца піражкамі з чаем. Мама Антона ўвогуле часта забірае Аленку да сябе. Калі дзюўчынка хварэе, яна дае ёй розныя лекі, поць малаком з мёдам, закручвае ў коўду... Аленка кладзецца на канату ў пакойчыку Антона, але заснуць не можа — баіцца праспаць мамін прыход. І калі грукуюць у калідоры дзверы, ускідае галаву і пытаецца ў цёткі Тані: «Гэта яна?»

Ала БЫВАЛАВА

■ Гісторыі з канверта

ЯК НЕ ЗЛАМАЦА?

«Жыццёвае назіранне: для большасці жанчын слабасць мужчын прыраўноўваецца да... подласці. Неверагодна, але большасць жанчын увогуле не бачаць ніякай розніцы паміж гэтымі насамрэч зусім рознымі правамі чалавечай прыроды. Больш за тое, вельмі падласць прадстаўніцы прыгожай паловы чалавецтва могуць мужчыне дараваць, бо «паважаюць» за размах.

Але слабасць не даруюць ніколі. Мой сябар Раман быў жанаты, разам з вельмі жонкай Тамарай выхоўвалі дваіх дзяцей. Пабудавалі кватэру, купілі машыну. Але... Раман стаў заўважана, што жонка часта бавіць час з сяброўкамі, і ў той кампаніі, па чутках, часта з'яўляецца мужчына, які аказвае Тамары знакі ўвагі. Раман спрабаваў высвятляць адносіны, але жонка нічога не бачыла, акрамя свайго новага «залётніка». Яна стала іншай — не той Тамарай, якую ён ведаў і любіў.

І Раман, як той казаў, зламаўся. Сваё гора гэты цікі, памяркоўны мужчына пачаў тапіць у гарэцкі. Тамара папярэдзіла, што за падобныя «выхадкі» адправіць яго ў лячэбна-працоўны прафілакторый. Што далей? Ад безвыходнасці Раман піў яшчэ больш, жонка не вытрымала і падала на развод. І пайшло, пакалілася: страціў работу, у нецвярозым стане сеў за руль, быў затрыманы...

Я добра ведаю Рамана — ён зламаўся таму, што не знайшоў цэльны і падтрымкі. Для большасці жанчын мой сябар — слабак.

І гэта самы горшы эпітэт для мужчыны, які можа прагучаць з вуснаў жанчыны...

Анатоль Д.

P.S. Насамрэч, не такія мы, мужчыны, і моцныя. І нам не менш за жанчын патрэбна «тыл» — месца, дзе нам паспакуваюць і пастараюцца зразумець».

■ Выйсце ёсць!

МУЖ ЗАСТАЙСЯ БЕЗ ПРАЦЫ

Што рабіць, каб ён не сеў вам на шыю?

Прынята лічыць, што мужчына павінен быць асноўным здобытчыкам у сям'і, галавой яе і апорай, а жонка — адчуваць сябе за ім як за каменнай сцяной. Аднак у жыцці ўсё значна складаней. І часам мужчына замест таго, каб махаць жалезным мячом здобытчыка-заваёўніка свету, ляжыць на канале, трымаючы ў руках пульта ад тэлевізара. Прычыны таго, чаму мужчына не працуе, бываюць рознымі. Як і самі мужчыны. Давайце падумаем, чым мы, жанчыны, можам тут дапамагчы.

ЁН НЕ ХОЧА ПРАЦАВАЦЬ

Мужчына, які не жадае працаваць, хутчэй за ўсё, прывык паразітаваць за кошт іншых. Вельмі часта такія мужчыны вырастаюць у сям'ях, дзе клопат аб дзіцяці ператвараўся ў культ яго асобы, у патуранне ўсім яго капрызам. Падзкі ад такога маленькага монстра амаль ніякай, нават калі ён вырасць: дапамога і патуранне ўжо сталі звыклай і само сабой зразумелай справай. Таму мама і дагэтуль дае яму грошы, хоць ён ужо займае ўласную сям'ю. Дарэчы, на крок па стварэнні сваёй сям'і такія прадстаўнікі моцнай паловы чалавецтва ідуць далей неахотна. Патраба мець жонку і дзіцяці ў іх не вельмі вялікая. Таму невялікая і матывацыя гэтаму сваю сям'ю забяспечваць.

Вашы дзеянні

І плаваць, і ўгаворваць такуа мужа абсалютна бессэнсоўна. Немагчыма сілаю змяніць і пераўтварыць дарослага чалавека. Ён павінен сам усвядоміць неабходнасць мяняцца.

Для пачатку манапалізуйце ўсе грошы, што вы зарабляеце. Траціце іх на прадукты, на сябе і на дзіця, а мужу не давайце ні рубля! Перастанце абслугоўваць абібока — няхай усё робіць сам. Час ад часу гаварыце, як вы стаміліся, як вам цяжка. Калі ўсё гэта не прывядзе да станоўчага выніку, прыгэіце развод. Пастаўце ультыматум: або ён уладкоўваецца на працу, або вы ад яго сыходзіце. Гэта, безумоўна, крайняя мера, але нярэдка страх страціць каханага чалавека дзейнае працеражальна, і гультай пачынае рабіць хоць нейкія рухі. А калі ўсё ж усе спробы наставіць мужа на шлях правільны аказаліся марнымі? Задумайцеся, ці той гэта чалавек, з якім вы хочаце пражыць жыццё? Ці згодны вы забяспечваць яго да самай старасці? Узважце ўсе «за» і «супраць», паспрабуйце зразумець, ці здольны вы змірыцца з такім становішчам спраў. Калі так — цярыце, а не — дык ідзіце наперад, насустрэч новаму асабістаму жыццю.

ЁН ШУКАЕ...

АЛЕ НЕ ЗНАХОДЗІЦЬ

Бываюць мужчыны, нежаданне якіх працаваць не на столькі відавочнае. Ён быццам бы спрабуе штосьці зрабіць, шукае працу, ходзіць на гутаркі, але воз з цяпер там. Прычына можа быць у яго няздольнасці ў сваіх сілах, умовні і здольнасцях. Вельмі вялікі страх перад новымі калектывам, у якім яго могуць не прыняць, палічыць няўдачнікам, таму што ён не змог дабіцца да гэтага часу поспеху і рэалізавацца ў сваёй прафесіі. Часта гэтая няздольнасць ідзе з дзіячства, з сям'і са звыштрабавальнымі бацькамі, якія ўнушалі малому, які ён нікчэмны ў параўнанні з іншымі, што

ён мала стараецца, недастаткова прыкладае намаганняў і таму нічога не даб'ецца.

Вашы дзеянні

Адзіны спосаб тут дапамагчы — змагацца з яго страхам і комплексам. Варта пагаварыць з мужам па душах, патлумачыць, што вы ў яго верыце, што з цягам часу ўсё абавязкова атрымаецца. І галоўнае, дайце яму зразумець, што самы дзейсны спосаб перамагчы свае страхі — гэта ажыццявіць тое, чаго ты баішся. Няхай праца будзе не такой прэстыжнай, як ён марыў, жадаючы даказаць бацькам, што ён гаросць ў жыцці варты. Але гэта ўжо пачатак, гэта першы крок, які заўсёды самы важны.

ЁН АКАЗАЎСЯ Ў КРЫТЫЧНАЙ СИТУАЦЫІ

Цяпер пагаворым пра сітуацыю, калі мужчына хоча знайсці працу, але не можа. Напрыклад, ён трапіў пад скарачэнне, і ў гэты момант няма вакансій па яго прафесіі. Або ён захварэў і атрымаў групу інваліднасці і не можа працаваць па сваёй былой спецыяльнасці. Любая крызісная сітуацыя можа чалавека як загартваць, так і зламаць. Падтрымайце яго і дапамажыце мабілізавацца, калі ў яго пачалі апускацца рукі.

Вашы дзеянні

Калі ў найбліжэйшай будучыні працаваць будзе толькі вы, то было б нядрэзна абгаварыць пераразмеркаванне сямейных абавязкаў: напрыклад, што мужу давядзецца займацца хатнімі спра-

вам і дзіцем, асабліва калі ў вас ёсць магчымасць падпрацоўкі ў звышурочны час. Пагаварыце з ім спакойна, без прэтэнзій. Важны момант — абмеркаванне сямейнага бюджэту, дзе і ў чым прыйдзецца гэты час эканоміць, без чаго пакуль можна абыйсціся і якія ў сям'і усё з'бярыць.

Як бы ні было цяжка, паспрабуйце захаваць у сям'і і ў сваім сэрцы пазітыўны настрой. Бо мужу так патрэбна цяпер ваша падтрымка! А для ўзняцця духу хапае часам простых слоў: «Не перажывай! Абавязкова выкруцімся!».

Можна пастарацца дапамагчы не толькі слоў, але і справай. Напрыклад, разам з ім паўкаць падыходзячы варыянт вакансій, правільна скласці рэзюмэ. Знешні выгляд мужа перад маючай адыбца гутаркай таксама залежыць ад жанчыны. Нарэцце, кіліч пра тое, што муж шукае працу, варта кінуць па ўсіх сябрах і знаёмых — а раптам што-небудзь ды знойдзецца. У якасці альтэрнатывы можна ўспомніць пра хобі мужа, пра тое, што ён умее і любіць рабіць, і падумаць, ці можна зрабіць так, каб гэтае захапленне прыносіла даходы. А магчыма, абдумаць і варыянт стварэння свайго бізнесу?

Памятайце: выйсце ёсць заўсёды! І самая складаная жыццёвая сітуацыя можа павярнуцца цудоўнай магчымасцю для вашага росту і развіцця.

Вера ФЕМІНА

■ Мужчынскі погляд

Аднойчы, але не назаўсёды

Мая 30-гадовая пляменніца Насця падала на развод. На той момант, калі я даведваўся пра гэта, Ігар з рэчамі ўжо «выбіў» з кватэры — да той, з кім яго «застукала» жонка.

І вось Насця, яе маці і я гутарым па скайпе — абмяркоўваем праблему. Насця хрыбрыцца, расказвае пра новага кавалера, які хоць і прапісаны ледзь не ў кладуцы ў нейкай бабулі, затое разумны, таленавіты і клапатлівы. Саму ж Насцю не пазнаюць. Ходзіць у фітнес-клуб, кінула піць піва (якога яны са здраднікам Ігарам маглі «выдзьмуць» некалькі літраў за вечар), паху-дзела на восем кілаграмаў (бо быў яўны перабор), плануе скінуць яшчэ 5-7...

Мне б за пляменніцу парадавацца, а ў галаву лезуць здрадніцкія думкі: «Чаму яна пачала сачыць за сваім знешнім выглядам толькі цяпер, калі стала адзіночка? Няўжо фітнес-клуб адкрыўся пасля таго, як муж сабраў рэчы? Чаму лішня кілаграмы не хвалялі яе, калі Ігар быў побач? Не заслугуваў муж такой «пашаны»? З'яўляўся нематэрыяльнай нерухомасцю, якая нікуды не знікне?»

Але «нерухомасць» спыла... Узгадваю раман «Лаліта» Набокова, дзе ў галоўнага героя пасля жаніцбы раптам «адкрыліся вочы» на жонку: «обелюк-рэнный локон выявил свой черныи корешок; пушок превратился в колочки на бритой голени; подвижный влажный рот, как я его ни набивал любовью, обнаружил свое мизерное сходство с соответствующей частью на портрете ее жабоподобной покойной матушки; и вскоре... на руках оказалась большая, дебелая, коротконогая, грудастая и совершенно безмозглая баба».

Цынічна, бяспітнасць у адносінах да жанчыны? Так! Але ў чымсьці і справядліва.

Падобнае «адкрыццё» чакае многіх мужчын, бо некаторыя

жанчыны лічаць сваю «місію» выкананай, як толькі прагучаў вальс Мендэльсона. Усё. «Расці» далей няма куды. Я, маўляў, і так каранаваная «пераможца», чакаю вашых апладзісмантаў і віншаванняў... Але жыццё працягваецца, і яно поўнае прыгожых, яркіх і загадкавых жанчын, якія прыцягваюць мужчын, нбы магніт. Насамрэч, барацьба за мужчыну не заканчваецца са штампам у папшыраце — асноўныя раўндны бяскончых паядынкаў з іншымі спакуніцамі яшчэ наперадзе.

Можна, безумоўна, абвінавачваць ва ўсім мужчыну — распуціць, п'яніцца... А можна самой змяняцца, расці «ў глыбіню», прыгажэць і насіць у сабе загалуку — каб заінтрыгаваны муж менш заглядаўся на іншых.

...Былі з жонкай нядаўна на рэчавым рынку, дзе раптам сустрапіса з Алінай, яе стрычэннай сястрой, перакінуліся парай слоў.

— А што, Аліна разышлася з Сашам? — цікаўліся ў жонкі.
— А ты адкуль ведаеш?! — бянтэжыцца яна. — Аліна ж прапісала нікому не расказваць... Я не стаў тлумачыць, што гэтыя змены ў яе сястрыцы на лбе напісаны. Памятаю яе такой «шэрай мышай» з нейкім трывожным і напружаным выразам твару, якая вечна некаду спішаецца, бяжыць. А зараз!.. Вывілася раптам, што яна — прывабная, грацыёзная дама з гуллівым, загадкавым агеньчыкам у вачах, на які, безумоўна, абавязкова зляццяцца мужчыны.

Аляксандр ГОРБАЧ

Жыюандоля

Выпуск № 17 (274)

Кніжная паліца

СВЕДЧЫЦЬ «ПАДРАНАК» Слова дапамагае загойваць раны

У праекце «Дзеці вайны» беларускія пісьменнікі на асабістым прыкладзе дэманструюць, на што здольна слова. Віктар Карамазыў стаў гоцем сустрэчы ў сталічнай бібліятэцы імя Льва Талстога, каб расказаць пра свой вопыт, як змагацца з балючай памяццю дзяціштва. У яго свая жыццёвая драма. Насамрэч, што тычыцца вайны, то тут што ні чалавек — тое гісторыя, не падобная ні да чыйей іншай. Боць можа быць з адной прычыны. А балець можа інакш.

Падчас вайны яго сям'я пакінула родны горад Чэрычка, хлопчыку было 7 гадоў, і ён запамінуў, што значыць быць бежанцам — жылі пад Самарай. Дзіцячая памяць захавала тэя моманты, якія дапамагалі потым ужо вядомаму пісьменніку паказваць яшчэ адно аблічча вайны, што не звязана з фронтам, партызанскай гісторыяй, жыццём у акупаванай. Яго раман «Бежанцы» быў надрукаваны ў 1990 годзе, гэта быў фрагмент агульнай драматычнай гісторыі, які дапамог укачаць яе з іншага пункту гледжання. Але чым каштоўнай творчасць Віктара Філімонавіча Карамазыва — ён вельмі адчуваў да міру. Ён яго любіць, асабліва даражыць ім у сва-

ім сэрцы, песціць у творах, скіраваных на гармонію і гарманізацыю. Можа быць, менавіта таму, што ён — дзіця вайны. Але дзіця, якое вярнулася на Радзіму пасля вайны, праўда, у іншы горад (Крычаў). Нібыта людзям трэба было спраўды пачаць усё нанова, але каб абавязкова грэла цяпло Радзімы. Тым не менш памяць не падмане. Назва першай кнігі «Падранак» красамойная. У яго шмат кніг, некаторыя былі экранізаваны, як раман «Пулшча». Але не менш значная і журналісцкая творчасць Віктара Карамазыва. Самыя даўнія і адданыя чытачы «Звязды» могуць памятаць гэтак імя на старонках газеты: Віктар Філімонавіч некалькі гадоў працаваў тут, у тым ліку загадчыкам аддзела літаратуры і мастацтва. Журналістыка дала яму ў рукі самую бездакорную зброю для сцвярдвання міру: праз слова размаўляць з іншымі. Гэта было адзначана Дзяржаўнай прэміяй імя Каліноўскага — за кнігу «Проста ўспомніць цябе...». Ён умее ўспамінаць не толькі балючае. Умее бачыць прыгожае. Ствараць яго. Нават маляваць (чыём ён займаецца цяпер). Але ж гэта усё адно да аднаго.

Ларыса ЦІМОШЫК

Ёсць кантакт

САКРЭТ НАТХНЕННЯ РАДЫЁЖУРНАЛІСТА

Брэст як культурная сталіца гэтага года стаў цэнтрам прыгаворвання для канала «Культура» Беларускага радыё, супрацоўнікі якога зладзілі выязную сустрэчу з прыхільнікамі і пастаяннымі слухачамі.

Вядучыя і артысты, якія рэгулярна ўдзельнічаюць у праграмах канала, арганізавалі вечар «Радыё «Культура» презентуе» ў Брэсцкай абласной філармоніі. У фее была адкрыта фотавыстава Марыны Бацковай, у ёй можна было пабачыць творчыя будні калектыву, хвіліны працы над радыёпраграмамі, эмоцыі супрацоўнікаў у студыях і па-за іх межамі.

Сам канцэрт, які вялі журналісты канала Марыя Дуброўская, Вікторыя Грыб і Уладзімір Трапакон, прайшоў з любімымі і пастаяннымі выканаўцамі «Культуры». Тут гошці маглі паслухаць выступленне Брэсцкага камернага аркестра і ансамбля «Крэсіва», піяністку Таццяну Старчанку з ансамблем «Класік-джаз-трыа», салістку Беларускай дзяржаўнай філармоніі Дзіну Трухан-Багдану. На канцэрце выступілі рэжысёр Беларускага радыё Алег Вінярскі, які

чытае на радыё творы айчыннай і замежнай літаратуры, а таксама музыкант Эдуард Ханок.

Пасля мерапрыемства ў тых, хто працуе над радыёэфірамі «Культуры», быў час на простую гутарку з усімі ахвотнымі, падчас яе слухачы задавалі пытанні і выказвалі свае думкі. Па выніках паездкі канал рытуе спецыяльны праект «Тыдзень Брэста на канале «Культура», які прагучыць у эфіры ў апошні тыдзень вясны, з 25 па 31 мая.

Рэдактар канала «Культура», кіраўнік праекта «Марыя Поліні» (дарэчы, артысты-удзельнікі праекта таксама выступалі на канцэрце) Таццяна Гулевіч скасала, што настрой у каманды

быў выдатным яшчэ з раніцы: «Чатыры з паловай гадзіны ў дарозе з дружным калектывам, у склад якога акрамя журналістаў увайшлі артысты і музыканты, што маюць плённыя стасункі з нашым радыёканалам, працяглае неазаўсёды, калі б не гукі флейты. З ёю прыйшла Эўтарпа і сваёй музыкай узрушыла усё: мінулае сплялося з сучаснасцю. Вынікі большыя, чым проста музычныя: у палац вярнулася жыццё, горад зноў прыгавяе сваёй аўрай, Слуцкая брама сустракае цікавых, нават без цвіце неак асабліва пышна...».

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.

Фестывалі

Як прачынаюцца Музы

Пад музыку — Радзівіла, Агінскага ці Чайкоўскага?

Спачатку абудзілі Клія — выйшла са сваімі скруткамі і прадставіла доказы: горад асабівы. З гісторыяй. З такой гісторыяй, што некалькі эпох адлюстраваны, нават у нашым XXI стагоддзі яны працяваюцца, прарываюцца скрозь хвалі часу, гучач рознымі галасамі. Больш за 20 гадоў гэтыя гукі натхняюць арганізатараў свята мастацтва «Музы Нясвіжа». Упершыню рэспубліканскі фестываль адбыўся ў 1995 годзе, калі ўвага да айчыннай гісторыі дапамагла аднавіць цэлы пласт культурнай мінуўшчыны: на гэта працавалі навукоўцы, якія ў рамках фестывалю дзяліліся сваімі ведамі з усімі ахвотнымі (і нават агучвалі сенсацыі), артысты і музыканты, што адкрывалі неведомыя таленты, творы якіх у незалежнай Беларусі сталі той неабходнай часцінкай, што сапраўды звязала мінулае з сучаснасцю. І працягвае гэта ў прыгожы майскія дні, калі горад квітнее, цудоўны радзівілаўскі парк так і вабіць сваімі краскамі і пахамі. А палац, ратуша і канцэртныя залы гатовы да прыезду творцаў, якія адкрываюць Нясвіжу яго ж уласную гісторыю.

АЛІМП ТУТ

Асабіваць фестывалю камернай музыкі, паводле ідэі мастацкага кіраўніка народнага артыста Беларускага Міхаіла Фінберга, у прадстаўленні найперш творчасці беларускіх кампазітараў. Ён любіць ездзіць з канцэртамі ў Нясвіж і не хавае гэтага: — Я адкрыў гэты фестываль 20 гадоў таму, аддаў яму сябе, сам шмат чаму навучыўся. І я люблю Нясвіж, таму што тут ёсць тое беларускае, што ўсе павінны ведаць. Мы імкнёмся, каб пад музыку, у тым ліку тую, якая нарадзілася тут здаўна, праз сваё мастацтва людзі вучыліся любіць сваю краіну.

Два дзясяткі гадоў працы — і стала зразумела: у Нясвіжы вяселілася ў камедыях Талія — горад калісоў іх бачыў. Тут завабіла гарзлівымі рухамі Тэрсіхора з лірай — як не патанчыць, тым больш гасцям у палац Радзівілаў, якія з'яжджалі на балі? Калі Мельпанама брала верх над сёстрамі, тут разыгрывалася сапраўдная драма жыцця і трагедыі гісторыі — пра іх шпэтучы сцены і палаца, і Фарнага касцёла з яго сямейнай крыптай, і старажытна гарадская Ратуша. І быў час, калі здавалася, што старажытнае замойнае неазаўсёды, калі б не гукі флейты. З ёю прыйшла Эўтарпа і сваёй музыкай узрушыла усё: мінулае сплялося з сучаснасцю. Вынікі большыя, чым проста музычныя: у палац вярнулася жыццё, горад зноў прыгавяе сваёй аўрай, Слуцкая брама сустракае цікавых, нават без цвіце неак асабліва пышна...».

Фестывалю «Музы Нясвіжа» ўдалося нагадаць праз музыку і іншыя прыгожыя мастацтвы пра мінулае насычанае жыццё горада і ўсёй краіны. І гэта адзначана сёлета асобным зборнікам, прэзентацыйнага 22 мая фактычна паўстаў фестываль яшчэ да афіцыйнага (музычнага) адкрыцця. Па сутнасці, у ім адлюстравана праца навукоўцаў, якія падрабязна разглядаюць пласты ведаў пра культуру Нясвіжа (і нават беларусі). Справа ў тым, што ўсе гадзі музычна-творчай працы суправаджалі навуковым абгрунтаваннем, асэнсаваннем і нават тлумачэннем, што забяспечвала доктар мастацтвазнаўства, прафесар Вольга Давідзева. Але была і выключна надзвычай частка ў выглядзе канферэнцый, дзе кожным

разам чакала нейкае адкрыццё ці хоць бы проста здзіўленне: колькі насамрэч можа быць гадоў Нясвіжу? Колькі стагоддзяў у Беларусі прафесійна ствараюць музыку? Што за людзі гэта рабілі раней? Хто працягвае іх традыцыі зараз? І нават калі хто не быў, не прысутнічаў, не чуў, то працягваць можна тут: «Музы Нясвіжа: 20 гадоў мастацкага асветніцтва».

Гэта ўжо 20-я кніжка, якую мы выпускалі ў рамках Нясвіжскага фестывалю, — тлумачыць мастацкі кіраўнік свята музыкі Міхаіл Фінберг. — Мы прадстаўляем усіх навуковых супрацоўнікаў, якія разам з намі правялі гэтыя 20 гадоў. Многія канферэнцыі мяняліся, але яны мелі адносна да гісторыі Нясвіжа, да гісторыі Беларусі наогул і музычнай навуцы ў прыватнасці.

І вось як з навукай — і без сенсацыяў? Калі ласка, галоўная з сёлетніх: у Нясвіжскім цэнтры культуры і адпачынку ў пяціх утвары адбыўся вялікі канцэрт да 175-годдзя Пятра Чайкоўскага, праграму падрыхтаваў Насцянальны акадэмічны канцэртны аркестр Беларусі.

КЛАСІКА ПАЎСЮЛЬ

Чайкоўскі, вядома, рускі класік. Прычым жа тут Нясвіж? Найж перарываецца традыцыя ўхілу да беларускай культуры?! Так можна думаць, не зразумеўшы глыбока назву праграмы: «У творчым суладдзі: беларускі меласвет спадчыні Пятра Чайкоўскага». А вы думалі, што ўсе кропкі расставлены. Не, беларускі навукоўцам ёсць пра што расказаць. А музыкантам — сыграць.

У нас у аркестры працуе шмат навукоўцаў (гэта прафесары, дактары навук, кандыдаты навук), з іх дапамогай удалося дакапацца да таго, што Чайкоўскі меў сувязь з Беларуссю, — удакладніў Міхаіл Фінберг. — Таму мы вырашылі прысвяціць вялікаму рускаму кампазітару адкрыццё фестывалю ў яго юбілейны год. Падрыхтавалі спецыяльную праграму з твораў Чайкоўскага, музыку якога іграюць усе нашы калектывы. Безумоўна, аснова праграмы — творы класіка. Але мы пастараемся паказаць, што ёсць уплыў на яго з боку творцаў, якіх мы можам лічыць беларускімі.

Фота ВЕЛІКА.

І наадварот, музыка Чайкоўскага ў сваю чаргу паўплывала на сучасны беларускі кампазітар, пачаў вучыцца ў Гродне, працягнуў у Вільні ў Першай філалагічнай гімназіі, музыку глыбока спасцігаў у Варшаве і потым у Санкт-Пецярбургу, дзе быў узнагароджаны Вялікім сярэбраным медалём. Але музыку ствараў і як кампазітар. Гэты скрыпач-віртуоз лічыцца творцам польскім (пасля рэвалюцыі ён пераехаў у Польшчу), але гэтак імя з'яўраў тым, каго можна ўводзіць у кантэксць беларускай культуры. Тым больш, што і пасля яго засталіся музычныя творы, якія можна выконваць.

Аснова праграмы — творы класіка. Але мы пастараемся паказаць, што ёсць уплыў на яго з боку творцаў, якіх мы можам лічыць беларускімі.

Але калі казаць пра нашых, то пачнем з Міхала Клеафаса Агінскага. Яго меладызм прыгожы людзей таго часу — у тым ліку ў паўночнай сталіцы Расіі. Крапуцкі і пазней, калі аўтар не стала, але само адчуванне музыкі, якая западала ў душу і разум, не знікла. Асабівы меладызм быў уласцівы Міхаілу Глінці, класіку рускай музыкі, які насамрэч паходзіў са старажытнага роду смаленскіх шляхціцаў. Што значыць сіла культуры і асабівай традыцыі, пра якую, дарэчы, не аднойчы расказвалі музыказнаўцы ў Нясвіжы: у музыцы Глінкі адчуваецца душа яго роднай зямлі. А Чайкоўскага вельмі краналі оперы Глінкі. Між іншым, і пашчасціла з настаўнікамі ў Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі.

Адным з настаўнікаў музыкі Пятра Чайкоўскага быў Мікалай Зарэмба, уладжэнец Віцебшчыны. Ён быў прафесарам тэорыі музыкі, а некаторы час з'яўляўся дырэктарам Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі, быў загадчыкам кафедр кампазіцыі, сам пісаў музыку (сімфонію, струнны квартэт), харавыя творы, араторыю напрыклад. Акрамя таго, беларускія карані меў скрыпач Канстанцін Горскі, дзякуючы якому Пётр Чайкоўскі захапіў гэтым інструментам, на ёсць пад яго уплывам канцэрт для скрыпкі, лічў яго найлепшым вы-

канаўцам гэтага канцэрта і вельмі паважаў. Горскі нарадзіўся ў Лідзе (гэта была Віленская губерня), пачаў вучыцца ў Гродне, працягнуў у Вільні ў Першай філалагічнай гімназіі, музыку глыбока спасцігаў у Варшаве і потым у Санкт-Пецярбургу, дзе быў узнагароджаны Вялікім сярэбраным медалём. Але музыку ствараў і як кампазітар. Гэты скрыпач-віртуоз лічыцца творцам польскім (пасля рэвалюцыі ён пераехаў у Польшчу), але гэтак імя з'яўраў тым, каго можна ўводзіць у кантэксць беларускай культуры. Тым больш, што і пасля яго засталіся музычныя творы, якія можна выконваць.

ПАНТЭОН НАШ

Колькі іх ужо прагучала, але кожны год усё адно, нешта паноўмаму прапаноўваюць зразумець ці асэнсаваць. Дзякую Клія: ёсць што. Гісторыя нам пакаліла імяны не проста выдатныя, а тэя, што могуць натхняць цяпер. Напрыклад, сёлета адзін з канцэртаў у Нясвіжскім палацы (як гэта і было пры жыцці іх гаспадароў) быў прысвечаны адрозне некалькім айчынным «юбілярам»: Мікалаю Радзівілу Чорнаму (у яго 500-годдзе), Антонію Генрыку Радзівілу (240 гадоў з дня нараджэння), Міхалу Клеафасу Агінскаму (250). Кожны — як святло на пэўным этапе гісторыі нашай Айчыны. Кожны па-свойму яе ствараў. Канцлер Вялікага Княства Літоўскага, князь Свяшчэннай рымскай імперыі (і такі ў яго быў), палітык, вернік і асветнік (актыўны прыхільнік ідэі Рэфармацыі). Але што асабліва важна — прыхільнік ідэі незалежнасці ВКЛ у складзе Рэчы Паспалітай, гатовы быў бараніць яе ад каго б то ні было — а пагрозы былі як з Захаду, так і з Усходу. І нарэшце — тата Мікалая Радзівіла Сіроткі, дзякуючы якому Нясвіж мае палітыкі і касцёл. Антоній Генрык Радзівіл, рыцар мальтыйскага ордэ-

на, адукаваны і паважаны чалавек вядомымі асобамі свайго часу, быў ардынатарам Нясвіжскім, хоць і жыў у Германіі. Але менавіта яму вялікі пастэран Іган Гётэ асабіста даверыў стварыць оперу «Фаўст» — яна ёсць, рупліўчы-музыказнаўцаў і музыкі нават прадставілі яе ў Беларусі (яшчэ напрыканцы 90-х гадоў загучаў гэты твор). Важны твор, які сведчыць, што можна згубіць краіну, але немагчыма згубіць культуру. Пра гэта сведчыць усім сваім жыццём і ўсёй сваёй прыгожай, сумнай, але велічнай у прыгажосці і суме творчасцю Міхал Клеафас Агінскі. Наша ўсё. Не, не так. Той, хто паказваў, як усё можа быць тады. Калі, здаецца, нічога няма.

Канцэрт, які быў прысвечаны гэтым выдатным асобам, меў назву «Пад алекай Мецэнатату». Так і ёсць — у сценах, што некалькі стагоддзяў былі сімвалам творчага мецэнатства.

І канцэрт, які прайдзе ў суботу ў канцэртнай зале замкавага комплексу, увайшла творы дынастыі Радзівілаў, творы Міхала Клеафаса Агінскага, творы Восіпа Клеафасага, які быў яго настаўнікам і паўплываў на развіццё музыкі ў той жа Расійскай імперыі — гаворыць мастацкі кіраўнік фестывалю. — Гэтым канцэртам мы ўзгадваем усю кампазітарскую працу Радзівілаў, калі палічыць: за 20 фестывальных у нас да кожнага ствараецца 5 праграм.

Святла. Горад адчувае яго па-роўнаму. У тым ліку праз вялікі «Музычны салот», дзе бярэ верх папулярнасці. І праз асобныя камерныя праграмы, якія праходзяць на розных пляцоўках. Галоўнае, каб на гукі зліпліся ўсе 9 вытанчаных дачок вялікага найстарэйшага дзяржаўнага гаспадарка Сусвету Зейса. Як жа ў Нясвіжы — і без маштаў!

Ларыса ЦІМОШЫК

Кінакросі

НЕ КАЖЫЦЕ «АРЫВІДЭРЧЫ»

Фільм пра іншы свет, які нечакана аказваецца побач

Трэба прызнаць, што мы выгаданы на замежным візуальным мастацтве, прывыклі да маралі, праблем і мыслення іншай ментальнасці, іншай культуры, іншага складу, іншага вока. І хоць, безумоўна, усё сапраўднае — універсальна, не абсыціся без таго пласта, які даець нам нагоду ўбачыць важнае побач і знайсці ў гэтым крыніцу для разважанняў і атаяслення сябе са сваёй зямлёй. Спрадвек, умоўна кажучы, у гэтым нам дапамагала беларуская дакументалістыка, і сёння з гэтай адсіяяна яна выдатна спраўляецца. Шмат дзіўнага, натхняючага, цікавага хаваецца на нашых двухстах сямі тысяччах квадратаў, і на гэты раз вынікам пошуку стаў дакументальны фільм «Госці» Андрэя Кіціцы, дзе паказаны быццам іншы свет, хоць ён і знаходзіцца ў звычайнай беларускай вёсцы. І уласна слова «госці» тут далёка ад традыцыйнага сэнсу з гукам шумных застолляў.

Паглядзіце на звыклую для нас схему існавання ў грамадстве — мы ўладкоўваем, абсталяваем сваё жыллё, дзе ладзім святы і вечарыны са смачнай ежай, запрашаем гасцей і самі прымаем запрашэнні. Нашы гошці — сваікі, сябры, знаёмыя, усе тэя, а кожны мы любім альбо кім проста цікавімся. А гэтыя людзі (у нейкім сэнсе — Лазары), якія хутчэй за усё ніколі нашымі гасцямі не стануць. Бедныя, знямоглыя ад старасці і хвароб, былі знявольеныя. Калі гаворка ідзе пра гэты фільм, важна мець на ўвазе пэўную колькасць людзей, якіх шэраг абставін быццам выкінуў з жыцця. Яны не ўпісваюцца не тое, што ў шумнае святлолюбівое паняцце «госці», але і проста ў звычайнае разуменне камфортнага, нармальнага існавання.

Але фільм, словамі галоўнага героя, усё ж такі расказвае пра гасцей — на экране імі з'яўляюцца тэя самыя бедныя, знямоглыя, выкінутыя з жыцця. Яны прыходзяць ва ўнікальны недзяржаўны прытулак у вёсцы Аляксандраўка Шчучынскага раёна, які стварыў Аляксей Шчадроў (ці брат Лудзіжы — так ён сябе называе). Сам Аляксей, як і яго каштоўнасці і яго паселішча, не ўпісваюцца ў стандарты. Мы бачым глыбока веруючага, бяскожна міласэрнага, пры гэтым простага і жартулівага чалавека. Ён не грэбуе займацца натуральнай гаспадаркай і сваімі

падапечнымі, якія патрабуюць яго чалавечай, фэльчарскай, у нейкім сэнсе бацькоўскай увагі. І ён, на шчасце, не падобны да духоўна беднага «багацяя», які пакаівае Лазара (Лазару) на вуліцы. Знешне гэта звычайны чалавек у спартыўным касцюме, са званкім голасам і мовай, у якой намешана руская, беларуская і польская. Мы назіраем за яго мерным жыццём, жыццём «з Богам», яго адноснае з жыхарам прытулку, яго клопатам і ўвесь час прыўзнятым духам.

У адным з закуткаў Аляксей дае сваёй падапечнай дакумент і кажа: «Вось, зрабілі табе пашпарт... Трымай, цяпер забудзь з пашпартам, як чалавек». Жартуе.

Гэты вобраз і фільм па-новаму асвятляюцца, калі ведаць мінулае Аляксея. Некалі ён быў фэльчарам у «хуткай дапамозе», дзе звыклі мадэллю працы было забраць па выкліку бяздомнага чалавека і праз некалькі кіламетраў пазвабіць ад яго як ад лішняй праблемы — вярнуць «пацыента» назад пад адкрытае неба.

Потым Аляксея асузілі за продаж наркатычных рэчываў і менавіта турма стала «паш-

падапечнымі, якія патрабуюць яго чалавечай, фэльчарскай, у нейкім сэнсе бацькоўскай увагі. І ён, на шчасце, не падобны да духоўна беднага «багацяя», які пакаівае Лазара (Лазару) на вуліцы. Знешне гэта звычайны чалавек у спартыўным касцюме, са званкім голасам і мовай, у якой намешана руская, беларуская і польская. Мы назіраем за яго мерным жыццём, жыццём «з Богам», яго адноснае з жыхарам прытулку, яго клопатам і ўвесь час прыўзнятым духам.

У адным з закуткаў Аляксей дае сваёй падапечнай дакумент і кажа: «Вось, зрабілі табе пашпарт... Трымай, цяпер забудзь з пашпартам, як чалавек». Жартуе. Заходзіць у пакой, кожнаму меерае ціск, аднаму старому мужчыну кажа, што трэба рабіць укол, а той, як дзіць, баіцца і адмаўляецца... Так фіксуецца гэтая рэальнасць — у антуражы, дзе кожная дробязь важная для характарыстыкі ладу жыцця і паўсядзённых спраў незнаёмай наш прасторы.

Гэтае паселішча, гэты маленькі свет амаль адраваны ад сацыяльнага кантэксту, не звязаны з тым, што вакол. І гэта сімвалічна вылучае жыхару прытулку, якія ў агульным сэнсе «не тэя, што могуць стаць нашымі гасцямі», і падкрэслівае ўнікальнасць Аляксея. Камер-

ны, павольны фільм, з выверанымі кадрамі, шчырымі буйнымі планами, увагай да дэталю (хаця тут усё красамойна), ненаасычанымі, але каларытнымі размовамі ўтварае адчуванне іншага свету. Толькі мы ж ведаем, што ён знаходзіцца побач, што ён — частка нашага, звычайнага.

З гэтай камернасці сюжэт вырываецца ў Італію, куды Аляксей Шчадроў выязджае, каб адсвяткаваць Каляды і знайсці ахвяраванні для свайго дома. «Што Пале перадаць?» — пытаецца ў сваіх падапечных. «Здароў!» — адказвае нехта. Для разумення фільма і персанажа частка з Італіяй і эпізоды, дзе Аляксей адравае выпадковых мінакоў ці дапамагае італьянскаму жабраку ежай і вадою, даволі важныя. Па-першае, гэта неад'емная дэталю для характарыстыкі былога асуджанага, які абагуляе Маці Тэрэзу і рэвяду ў Ватыкан, каб адзначыць вялікае свята ў цэнтры каталіцкай веры. Па-другое, у Італіі свае бяздомныя, якім брат Лудзіжы з той жа ахвотай дапамагае. Каб не ўзнікла недарэчных параўнанняў і негатываўнага падтэксту неўладкаванасці ў нашай краіне.

Фільм не дае глядачу ліхіх сіюжэтных паваротаў, за гадзіну экраннага часу ў паселішчы амаль нічога не здараецца — карціна каларытная, самадэстатковая ў сваім назіранні. Толькі адным вечарам сюды трапляе яшчэ адзін гошч. «Так заўсёды. Хтосьці аступіўся — усё, ужо не сябар, не брат, арыўдэрчы, як кажучы».

Фільм застаецца да каранёў беларускім (наша тэрыторыя, нашы людзі, дробязі менавіта нашага жыцця, нашы моўныя асабіваці і гэтак далей) і ў той жа час гэты ўніверсальна-нашы гісторыі. Экзістэнцыйны пералом, вечныя хрысціянскія каштоўнасці, трагедыя чалавека, які застаецца ў адзіноце і сацыяльнай ізаляцыі. Вы ўбачыце, што маленькі адасоблены свет стаў амаль на столькі ж шматграннем, як і той, што размясціўся на цэлай планеце. Але ў сваёй камернасці нашмат больш павучальным. Давайце не казаць «арывідэрчы» тым, хто аступіўся.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

На свае вочы

ВЯЛІКІ ЎБАЧЫЦЬ БЕЗ АДЛЕГЛАСЦІ

Ура: няма падзелу на сваіх, тэатральных, хто прыходзіць у Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр Беларусі на працу, і тых, хто прыходзіць у тэатр на спектакль у якасці глядача. Цяпер можна не быць глядачом, а ў тэатр трапіць проста дзеля таго, каб аглядзець і сам будынак пасля рамонта (калі пакуль не змаглі), зразумець, як тут усё ўладкавана і функцыянуе дзеля зручнасці артыстаў пры падрыхтоўцы спектакляў.

Карацей: усё, што за заслонкай, цяпер навідавоку, даступна усім, хто пажадае. Таму што дзень адчынены дзвярэй. 25 мая апоўдні можна атрымаць уражэнні, не ўласцівыя ні для оперы, ні для балета. Затое можна лепш зразумець сам тэатр. У гэтым дапамогуць экскурсаводы — без іх было б складана разабрацца, чаму усё так ці інакш, бо для гэтага трэба ведаць гісторыю тэатра, яго пастановак, легендарных беларускіх артыстаў, якія спявалі і танцавалі на сценах тэатра. А ішчэ можна зразумець, як у артыстаў атрымліваецца ствараць яркія вобразы і шыкоўна выглядаць — будучы майстар-класы па тэатральным грыве для асабіва зацікаўленых. Тэя, хто больш захаплены майстарствам прафесіяналаў тэатра, атрымаюць дзіўную магчымасць паслухаць оперныя спевы. Тэатр усё ж — такі тэатр... Нават калі ў свабодным доступе падчас экскурсій. То бок бясплатна.

Ларыса ЦІМОШЫК

ЗАЛА № 4. «Пачатак Вялікай Айчыннай вайны»

Працягваем віртуальнае падарожжа па Дзяржаўнаму музею Вялікай Айчыннай вайны

Калі ўваходзіш у гэтую залу, быццам пераносішся ў тую, напэўна, самую страшную раницу ў гісторыі нашай краіны. Паміж мірам і вайной — усяго 5 хвілін. На перадсвятальнае неба напаўзаць чорныя хмары, а савецкі пагранічнік трывожна пазірае ў бінокль. Ён пакуль не ведае, што ўсяго праз некалькі хвілін на пагранічныя заставы і ўмацаванні абрынуцца артылерыйскія залпы, а ваенныя аб'екты і спячкі гарады — смяротныя грузы, а варожыя полчышчы ўваруцца на тэрыторыю вялікай краіны.

Жорсткая і неймаверна цяжкая Вялікая Айчынная вайна для савецкага народа пачалася каля чатырох раниц 22 чэрвеня 1941 года. Варожая армія налічвала 190 адборных дывізій, 5,5 мільёна салдат і афіцэраў. Галоўны ўдар па савецкіх войсках наносіла група армій «Цэнтр». Рухаючыся праз Беларусь, гітлераўцы трымамі курсамі на Маскву. Сталіцу меркавалі захапіць да 15 жніўня. Аднак план «маланкавай вайны» не спрацаваў: увесь савецкі народ — ад малаго да старога — паўстаў на абарону Айчыны.

АБОРОНЦЫ БРЭСЦКАЙ КРЭПАСЦІ

Першымі ўдар ворага прынялі пагранічнікі і воіны Брэсцкай крэпасці. Насуперак планам вермахта ўзяць яе адразу, байцы і камандзіры змагаліся з гітлераўцамі больш чым месяц. Некаторыя еўрапейскія сталіцы не вытрымлівалі і сутак... Пра адважных абаронцаў цытадэлі, якія глядзяць на нас з фотаздымкаў, расказвае асобная частка экспазіцыі.

Найбольш яркі экспанат, які з'яўляецца рэліквіяй музея, — гімнасцёрка лейтэнанта Аляксея Наганова, знойдзена ў 1949 годзе ў развалінах Цярэспальскай вежы крэпасці. Літаральна па кавалках і нітках аднаўлялі арцэфакт вопытныя спецыялісты. Высветліць, каму належала гімнасцёрка, было нескладана: у адной з кішэняў ляжаў камсамольскі білет лейтэнанта. Даваенны фотартэрт курсанта Мінскага пяхотнага вучылішча ў музей перадаў яго бацька.

Аб магутнасці артылерыі ворага сведчаць апаўлячаныя цэгла і шкло крэпасці. Самазарадная вінтоўка Токарава, карабін сістэмы Мосіна і кулямёт сістэмы Дзегцярова — зброя, з якой праціставілі ворагу савецкія салдаты. Адзін з эпізодаў абароны Брэсцкай крэпасці прадстаўлены з дапамогай галаграфічнага тэатра. Дзеянне разгортваецца ў адноўленаму будынку інжынернага ўпраўлення, у падвалах якога ў першыя гадзіны вайны знаходзіўся камандны пункт камісара Фаміна.

АДНА ЗАСТАВА — СЕМ АТАК

Сімвалам мужнасці чырвонаармейцаў на гродзенскіх рубяжах стала абарона 59-га дота Гродзенскага ўмацаванага раёна. У той час, як ішлі баі пад Баранавічамі і

У цэнтры вітрыны — гімнасцёрка лейтэнанта Аляксея Наганова, знойдзена ў 1949 годзе ў развалінах Цярэспальскай вежы Брэсцкай крэпасці.

Мінскам, гераічныя абаронцы дота змагаліся з ворагам да апошняга патрона. У ходзе трохдзённай абароны з 22 чалавек пашчасціла выжыць толькі дваім.

У першы дзень вайны ў баях з гітлераўцамі змагаліся 485 пагранічных застав. У гарызантальнай вітрыне экспазіцыі — рыштункі, знойдзены падчас раскопак на месцы бою 3-й заставы пад камандаваннем лейтэнанта Віктара Усва. Гільзы, нож, сапёрная лапатка, магазін і штыкі належалі пагранічнікам 86-га Аўгустоўскага пагранатрада. На працягу 10 гадзін вайскоўцы Усва адбілі сем атак гітлераўцаў. Нягледзячы на раненні, лейтэнант працягваў камандаваць боем. Ён назаўсёды застаўся ў акапах сваёй заставы, якой пасля вайны было прысвоена яго імя.

ПРАЗ ПАЎВЕКА ДАВЕДАЛАСЯ ПРА ЛЁС МУЖА

Калекцыя баявых сцягоў воінскіх злучэнняў і партызанскіх фарміраванняў — гонар музея. Свой першы бой вайскоўцы 56-й стралковай Маскоўскай дывізіі, чый сцяг тут таксама можна ўбачыць, прынялі каля Гродна. Адступалі. Неслі вялікія страты. Капітану Васілю Кулікову і старшаму лейтэнанту Фёдору Максімаву даверылі барацьбу сцяг падраздзялення. Капі юнакоў параніла, сцяг перадалі на захоўванне камсамольцам вёскі Узноснае Талачынскага раёна Аркадзію Зелюткову і Канстанціну Мяснікову. З 1943 года сцяг знаходзіўся ў партызанскай брыгадзе, пасля чаго быў перададзены самалётам у Беларускі штаб партызанскага руху. За выратаванне воінскага сімвала Зелюткоў быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

На варце — савецкі пагранічнік. Да вераломнага нападу гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз засталіся лічаныя хвіліны.

Там жа, пад Гродна, 23 і 24 чэрвеня 1941 года контр-удар па праціўніку наносілі войскі 6-й і 10-й армій пад кіраваннем намесніка камандуючага Заходнім фронтам генерал-лейтэнанта Івана Болдына. Трафейныя лістгалты «Вальтэр», які захоўваецца ў музеі, быў падараны Болдыну таварышамі падчас 45-дзённага баявога рэйду ў тыле ворага, што ажыццявіла яго «лясная дывізія». У жніўні 1941-га пад Смаленскам яна злучылася з асноўнымі сіламі фронту. Потым знакамці генерал-лейтэнант вызначыўся пры абароне Тулы, удзельнічаў у вызваленні Беларусі.

МІРАД АД САМАЛЁТА МАСЛАВА І РЭШТКІ ПРАДМЕТАЎ, ЯКІЯ НАЛЕЖАЛІ ЧЛЕНАМ ЭКІПАЖА — БАХТУРАСУ БЕЙСЕКБАЕВУ, РЫГОРУ РУТАВУ І УЛАДЗІМІРУ БАЛАШОВУ, БЫЛІ ў 1952 ГОДЗЕ ЗНОЙДЗЕНЫ НА МЕСЦЫ ІХ ГІБЕЛІ.

Капейкі, лыжка, адэкалон, аловак, медальёны і прадметы экіпіроўкі належалі 30 чырвонаармейцам, якія загінулі ў баі пад вёскай Лыскі, што ў Слоніміскім раёне. У 1991 годзе іх знайшлі пошукавыя групы пры Рэспубліканскім цэнтры дзіцячага і юнацкага турызму. Па анкеце, якая ляжала ў адным з салдацкіх медальёнаў, удалося высветліць імя аднаго з загінулых. Гэта быў Іван Сахно. На фотаздымку, знойдзеным там жа, ён са сваёй жонкай Марыяй. У 1941 годзе яна правяла мужа на фронт, і толькі праз 50 гадоў даведлася пра яго лёс.

КУЛЯ ТРАПІЛА Ў... ГАДЗІННІК

У пачатку вайны ў паветры панавала варожая авіяцыя. Толькі ў першыя дні Вялікай Айчыннай гітлераўцы знішчылі 732 савецкія самалёты, у тым ліку 528 — на аэрадромах. Нягледзячы на магутнасць авіяцыі вермахта, адважна змагаліся ў небе і савецкія лётчыкі.

Адзін з іх — Андрэй Данилаў, які ў небе над Гродна збіў тры нямецкія самалёты, у тым ліку таранам. Варожая куля, што трапіла ў кішэны гадзіннік, пашкодзіла нагу лётчыка. Таксама старшы палітрук быў паранены ў галаву. Толькі цудам ён здолеў пасадзіць свой самалёт, у якога нават не высювалася шасі. Гадзіннік і куля — у экспазіцыі музея. Тут можна таксама ўбачыць яго рэмень, кабуру, планшэт, навігацыйную лінейку, запальнічку, партсігар, муштук і шлемафон, які Андрэй Данилаў насіў і ў перыяд вызвалення Беларусі.

Тараны адбываліся не толькі ў паветры, але і на зямлі. 23 чэрвеня ў баі пад Кобрынам загінуў камандзір 22-й танкавай дывізіі генерал-маёр Віктар Пугану. Мяркуецца, што менавіта ён здзейсніў адзін з першых танкавых таранаў у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Дыярама «Абарона Мінска 25-28 чэрвеня 1941 г.»

На групавым фотаздымку — экіпаж танка, у складзе якога ваявалі родныя браты: Елісей, Канстанцін і Мінай Крычаўцовы, урадзэнцы Гомельскай вобласці. 26 чэрвеня 1941 года ў баі пад Беластокам яны падбілі тры варожыя машыны. Накіраваўшы свой падпалены танк на тэхніку праціўніка, экіпаж загінуў — у адно імгненне ў маці не стала траіх сыноў.

ПОДЗВІГ ЛЁТЧЫКАЎ

З 25 па 28 чэрвеня 1941 года за сталіцу Беларусі разгарнуліся жорсткія баі. Нягледзячы на гераічнае супраціўленне савецкіх салдат, Мінск быў захоплены гітлераўцамі. Некаторым злучэнням пашчасціла выраццаца з акружэння. У тым ліку 24-й мотастралковай Самара-Ульянаўскай дывізіі на чале з генерал-маёрам Кузьмой Галіцікам. Яго даваенную гімнасцёрку, рэмень, трафейны кампас і кабуру, падараваныя вайскоўцамі пры прарыве з акружэння, можна ўбачыць у экспазіцыі.

Скульптура Бембеля, у якой майстар адлюстравана працаўленне савецкіх салдат, Мінск быў захоплены гітлераўцамі. Дарэчы, помнік легендарнаму лётчыку ў чалавечы рост можна ўбачыць у Радашковічах. Гэты пастамент лічыцца помнікам усім лётчыкам, якія змагаліся і загінулі ў небе над Беларуссю ў першыя дні вайны.

Экіпаж бамбардзіроўшчыка ДБ-3Ф пад камандаваннем капітана Гастэлы здзейсніў свой подзвіг падчас абароны Мінска 26 чэрвеня 1941 года. Накіраваўшы свой палювачы самалёт на механізаваную калону ворага, разам з камандзірам загінулі ўсе члены экіпажа: Рыгор Скарабагаты, Анатоль Бурдзянюк і Аляксей Калінін. Гледзячы на фотаздымкі гэтых маладых хлопцаў, лавіш себе на думцы, колькі ўсяго іх чкала наперадзе, каб не вайна...

У той жа дзень і амаль у тым жа месцы здзейсніў вогненны таран і яшчэ адзін экіпаж 207-га далёкабамбардзіроўчага палка катэдра Іяна Алехандра Маслава. Матор ад самалёта Маслава і рэшткі прадметаў, якія належалі членам экіпажа — Бахтурасу Бейсекбаеву, Рыгору Рутаву і Уладзіміру Балашову, былі ў 1952 годзе знойдзены на месцы іх гібелі.

БУТЭЛЬКІ — СУПРАЦІ 20 ТАНКАЎ

У баях пад Астрашчым Гарадком асабліва вызначыліся 100-я і 161-я стралковыя дывізіі пад камандаваннем генерал-маёра Івана Русіянава і палкоўніка Аляксея Міхайлава. Боепрыпасу катастрафічна не хапала, але яны, як маглі, стрымлівалі ворага, які рваўся ў Мінск. Менавіта пад Астрашчым Гарадком упершыню была выкарыстана бутэлька з запальнай сумессю. Пры дапамозе «кішэнай артылерыі» батальён капітана Фёдара Каўрыжкі знішчыў 20 нямецкіх танкаў. У экспазіцыі — прамысловы ўзор такой бутэлькі з падрабязнай інструкцыяй па прымяненні. Захоўваюцца тут і прадметы, якія належалі удзельнікам тых баёў. Іх знайшлі школьнікі Астрашчэцкага Гарадка падчас правядзення пошуковых работ.

Пасля таго, як Мінск быў захоплены гітлераўцамі, вельмі важна было ўтрымаць Барысаў. Першымі на абарону горада сталі курсанты Барысаўскага танкавага вучылішча пад камандаваннем корпуснага камісара Івана Сусайкова. Узагароды аднаго з танкістаў — Фёдара Рудскага, які за баі ва Усходняй Прусіі ў 1945 годзе стаў Героем Савецкага Саюза, — прадстаўлены ў музеі.

У экспазіцыі можна ўбачыць фотаздымкі караблёў Пінскай ваеннай флатыліі, фрагмент ахоўнага касцюма, а таксама макет манітора «Бабруйск». З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны карабэль пад камандаваннем лейтэнанта Фёдара Сямёнава змагаўся з фашыстамі на рацэ Прыпяць. Самы смелы праўры ў тыл праціўніка быў здзейшаны імі 11-13 ліпеня 1941 года. Шмат караблёў флатыліі былі знішчаны гітлераўцамі падчас абароны Кіева. Аднавілі флатылю ў верасні 1943-га, пасля выхату Чырвонай Арміі на Днепр.

АБОРОНА МАГІЛЁВА

Важная веха ў гісторыі Вялікай Айчыннай вайны — абарона Магілёва. 23 дні — з 3 па 26 ліпеня 1941 года — горад не здаваўся ворагу. Разам з чырвонаармейцамі змагаліся з акупантамі і жыхары горада. У абарончых працах з 26 чэрвеня па 10 ліпеня іх штодзень удзельнічала каля 40 тысяч. За кароткі час былі вырыты 25-кіламетровы процітанкавы роў, траншэі, лабудаваныя бліндажы, дзоты.

За горад змагалася 12 тысяч магіляўчан. У такой жа форме супрацоўніка міліцыі даваеннага ўзору, прадстаўленай у экспазіцыі, на чале батальёна міліцыі на працягу трох дзён вёў баі пад Магілёвам капітан Канстанцін Уладзіміравіч. З 250 чалавек выжылі толькі 19. Загінуў і сам капітан, які пасмротна ўзнагароджаны ордэнам Леніна. На месцы баёў пад Магілёвам былі знойдзены нож, штыкі і пляшка, што належалі батальёнаў.

там 172-й стралковай дывізіі пад камандаваннем генерал-маёра Міхаіла Раманава, якая адзначылася пры абароне горада.

У гісторыю ўвайшла бітва на Буйніцкім полі, што пад Магілёвам. 12 ліпеня 1941 года вайскоўцы 388-га стралковага палка пад камандаваннем палкоўніка Сямёна Куцэпава падбілі 39 нямецкіх танкаў. Фотакарэспандэнт «Известий» Павел Трошкін сфатаграфавалі разбітую тэхніку ворага, а карэспандэнт газеты «Красная звезда» Канстанцін Сімануў апісаў бой у артыкуле «Гарачы дзень». Гэтыя падзеі таксама ляглі ў аснову рамана знакамітага пісьменніка «Жывыя і мёртвыя». Вядома, што, згодна з завяшчанням Сіманова, яго прах быў развезены над Буйніцкім полем.

Дзесяць дзён абаронцы Магілёва змагаліся ў акру-

Пры дапамозе «кішэнай артылерыі» батальён капітана Фёдара Каўрыжкі знішчыў 20 нямецкіх танкаў.

жэнні. Шмат ахвяр было пакладзена на алтар Перамогі. Куцэпава забіў нямецкі дыверсант. Паранены Раманаў, якога хавалі жыхары вёскі Барскі, быў схоплены па даносе здрадніка, загінуў у лагеры Хамельбург у снежні 1941 года. Абарона Магілёва стала сур'ёзнай затрымкай наступлення групы армій «Цэнтр» на галоўным кірунку — на Маскву. У 1980 годзе беларускі горад быў узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны І ступені.

НЯЎЛОЎНЫЯ «КАЦЮШЫ»

Адна з найбольш яркіх падзей першых месяцаў вайны — выкарыстанне легендарных «Кацюш». 14 ліпеня 1941 года падчас абарончых баёў на тэрыторыі Беларусі першыя залпы па гітлераўцах ажыццявіла батарэя «Кацюш» пад камандаваннем капітана Івана Флёрава. Гэта было на станцыі Орша. Некалькі месяцаў чырвонаармейцы наводзілі жых на фашыстаў. Гітлераўцы называлі «Кацюшу» то «пякельным полымем», то «Сталінскім арганам». Нямецкае камандаванне нават паабяцала буйное ўзнагароджанне тым, хто захопіць хоць адну артылерыйскую ўстаноўку.

У кастрычніку 1941 года батарэя Флёрава трапіла ў акружэнне і, па загадзе камандзіра, усе баявыя машыны былі ўзарваны. На кожнай машыне знаходзілася ўзрыўчатка — для таго, каб устаноўка ні ў якім разе не трапіла да ворага. З адной з іх загінуў і сам Іван Флёраў. У 1996 годзе яму пасмротна прысвоілі званне Героя Расійскай Федэрацыі. А на змену тым «Кацюшам» тады, у 1941-м, прыйшлі дзясяткі новых, якія з той жа сілай працягвалі граміць ворага.

ПЛЯШКА ЯК СІМВАЛ ТРАГЕДЫ

Катушка для кабелю і тэлефонны апарат, прадстаўлены ў экспазіцыі, адлюстروваюць ролю сувязістаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Адным з іх быў удзель-

Рэшткі ўзбраення і асабістыя рэчы воінаў 100-й стралковай дывізіі, знойдзеныя школьнікамі Астрашчэцкага Гарадка.

нік абарончых баёў на Гомельскім кірунку, камандзір батальёна лейтэнант Дзмітрый Акімушкін. Свае асабістыя рэчы — гімнасцёрку ўзору 1935 года, ўзнагароды СССР ад 18 верасня 1941 года чатыры стралковыя дывізіі былі пераўтвораны ў гвардзейскія. Першай гэтай высокае званне прысвоілі 100-й стралковай дывізіі генерал-маёра Івана Русіянава. З дывізіяй военачальнік праішоў усю вайну. Свае асабістыя рэчы — паўшубак, кнігу «Так біла ворага 1-я гвардзейская» і мадэль танка з надпісам «Першаму гвардзейцу Чырвонай Арміі» — Русіянаў перадаў у музей.

Затрымлівае ўвагу наступная вітрына. Тут — адзін

экспанат. Пляшка, у якую ўціснута косць чалавека Знойдзена ў 1992 годзе каля вёскі Азерніца Слонімскага раёна, дзе ў чэрвені — ліпені 1941 года крвапраціўны баі з нямецка-фашысцкімі акупантамі вяла 10-я армія Заходняга фронту. Як мяркуюць спецыялісты, гэты воін загінуў пад гусеніцамі варажэга танка: ён быў проста расціснуты. Унікальны экспанат сімвалізуе трагедыю першых абарончых баёў на тэрыторыі Беларусі. Гэта тысячы забітых, зніклых без вестак і трапіўшых у палон чырвонаармейцаў, імёны многіх з якіх невядомы і сёння.

ПАЛАЮЧЫ МІНСК

Дзякуючы запоўненаму медальёну жонка Івана Сахно даведлася пра трагічны лёс мужа. Праўда, праз 50 гадоў...

І ПЕРШЫЯ ГВАРДЗЕЙЦЫ

Адна з дзювох дыярам музея знаходзіцца тут, у чацвёртай зале. Спецыяльна для новай экспазіцыі створана Студыйная ваенных мастакоў імя Грэкава ў Маскве. Дыярама «Абарона Мінска 25 — 28 чэрвеня 1941 г.» адлюстروвае тое становішча, якое складалася ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны пад Мінскам. Палаючыя хаты, варожыя танкі, мірнае насельніцтва, што імкнецца сысці... Чырвонаармейцы абаранялі сталіцу ва ўмовах недахопу артылерыі і танкаў, інжынерна-сапёрных войск і практычна поўнай адсутнасці знішчальнай авіяцыі.

Нягледзячы на мужнасць і стойкасць вайскоўцаў, Чырвоная Армія адступала. У канцы жніўня 1941 года

для нашай краіны пачаліся доўгія тры гады акупацыі. Войскі вермахта рушылі ў бок Смаленска. Тут праціўнік быў затрыманым на два месяцы. Пад Смаленскам нарадзілася савецкая гвардыя. Загадам Наркома абароны СССР ад 18 верасня 1941 года чатыры стралковыя дывізіі былі пераўтвораны ў гвардзейскія. Першай гэтай высокае званне прысвоілі 100-й стралковай дывізіі генерал-маёра Івана Русіянава. З дывізіяй военачальнік праішоў усю вайну. Свае асабістыя рэчы — паўшубак, кнігу «Так біла ворага 1-я гвардзейская» і мадэль танка з надпісам «Першаму гвардзейцу Чырвонай Арміі» — Русіянаў перадаў у музей.

СПРАВЫ «ДАВАТАРЦАЎ»

Гітлераўцы рваліся да Масквы. На галоўным кірунку разгарнуліся жорсткія баі. Сярод удзельнікаў Маскоўскай бітвы былі і беларусы. Адзін з найбольш знакамітых — ураджэнец Лепельшчыны, камандзір 2-га кавалерыйскага корпуса генерал-маёр Леў Даватар. Наносчы ўдар па камунікацыйных ворага, «даватарцы» здзяйснялі рэйды ў тыл праціўніка. За галаву камандзіра немцы давалі вялікую суму грошай. 19 снежня 1941 года ў баі пад Рузай адважнага Даватара скасіла кулямётная чарга. Праз два дні генерал-маёру пасмротна было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза — рэдкі выпадак у пачатковы перыяд вайны. Народны мастак БССР Аляксей Глебаў прысвяціў легендарнаму кавалерысту скульптуру, якая знаходзіцца ў музеі. Побач — асабістыя рэчы Даватара, якія ў 1986 годзе перадала яго дачка Маргарыта: летняя гімнасцёрка, партфель, сямейныя фотаздымкі, палывая кніжка-блэкнот, лінейка і кампас.

У зале экспануецца і 25-міліметровая зенітная гармата. Менавіта такія устаноўкі абаранялі сталіцу Савецкага Саюза ад налётаў варажэй авіяцыі. Падчас баёў пад Масквой імі было збіта больш чым 1300 нямецкіх самалётаў.

У выніку контрнаступлення савецкіх войск, якое завяршылася ў красавіку 1942 года, вораг быў адкінуты ад Масквы на 200—250 кіламетраў. Маскоўская бітва азначала зрыў плана «маланкавай вайны», а міф пра непераможнасць Германіі быў развезены. Якія падзеі на фронце канчаткова пераламалі ход вайны ў наш бок і які набліжалі доўгачаканую Перамогу работнікі тэлы — у наступны раз.

Вераніка КАНЮТА, Кацярына НАВІЦКАЯ, навуковы супрацоўнік аддзела ваенна-франтовай гісторыі Белдзяржмузея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Фота Аляксандра ШАБЕЛЮКА

ШКОЛЬНЫ БАЛЬ

Песня «Школьны баль» — самы памятны падарунак Алесі, салісты ансамбля «Сябры», ад калег і таварышаў. Яна атрымала велікі меладычны вакальны твор, у якім усабодзіла яе шчылімыя перажыванні падчас развітання са школай. Пяці Алесь Бадак далікатна асвятляе асобныя істотныя моманты школьнай рэчаіснасці — чаруны вадлібск першага каханья, рамантычны шлях у інтэлектуальнай прасторы, непаўторны водар незабыўнага дзяцінства. А кампазітар Мікалай Сацура ў найлепшых лірычных традыцыях савецкай песні і суладдзі з творчай манерай ансамбля, з якім Алесь яшчэ школьнай звязала сваё артысцкае жыццё, ухваліўшая перадачу папучыцёў свет пасталела моладзі. Прэм'ера песні «Школьны баль» Алесь Бадак і Мікалай Сацура адбылася на выпускнай вечарыне Алесі. І вось ужо больш за паўтара дзясятка гадоў краўнальна-летуценная мелодыя гучыць на эстрадзе, у радыё- і тэлепраграмах.

Песня «Школьны баль» сябры і калегі вшншоў мінскага педагога, вядомага метадыста, аўтара шматлікіх артыкулаў і кніг па метадыцы выкладання роднай мовы і літаратуры Жанну Нічыпараўну ПРЫЙМАК.

Верш Алесь Бадак Музыка Мікалая Сацуры

Нам з табою пакуль што не верыцца,
Што дзяцінства прайшло
Нам здаецца, паклічаш —
І вернецца,
І чароўнай усмешкай
Дасябэ павядзе праз гады.

Прыпеў:
Школьны баль, школьны баль,
Школьны баль, школьны баль,
Пакрыжы, пакрыжы нас у вальсе!
Многа нам яшчэ трэба сказаць,
І з надзеяй і сумам глядзяць,
Мілья вочы з надзеяй глядзяць.

Міхась ШАВЬРКІН

Нам з та- бо- ю па- куль што не ве- рыш- ца.
Што дзе- шчэ-ства прайш- ло на- заўк- ды. Нам зда-
ец- ца, па- клі- чаш- і вер- не- ша- і ча-
роу- най ус- меш- кай за- све- шч- ца. Да се-
бе па- ва- дзе праз га- ды.
Школь- ны баль, школь- ны баль. Я пра- шу, я пра-
шу, не кан- чай- сь! Школь- ны баль, школь- ны баль.
Па- кру- жы, па- кру- жы нас у валь- се!
Мно- га нам, мно- га нам, мно- га
нам я- шчэ трэ- ба ска- заць. І зна- дзе- яй і
су- мам гля- дзяць. Мі- лы- я во- ны
дзе- яй гля- дзяць.

Центр Промышленной Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Организатор аукциона ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа 5/2, офис 1703

Продавец ОАО «Волковский машиностроительный завод», г. Волковыск, ул. Пролетарская, 31.

Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес
Здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель		114,5	410/С-19584	Гродненская обл., Волковысский р-н, г. Волковыск, ул. Евдокимова, 1 В, здание пиломатериалов

В состав Лота № 1 входят зеленые насаждения: деревья (яблоня) в количестве 8 шт. (инв. № 3145).

Сведения о земельном участке: Площадь (га): 0,2707. Целевое назначение: земельный участок для размещения объектов иного назначения (для обслуживания и эксплуатации здания пиломатериалов). Земельный участок предоставлен в аренду на праве постоянного пользования, с установленным ограничением: охранная зона ЛЭП, площадь 0,0076 га.

Начальная цена с НДС 20% — 216 000 000 белорусских рублей.

Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер	Адрес
Здание расторно-бетонного узла	Здание специализированное для производства строительных материалов	63,8	410/С-18095	Гродненская обл., Волковысский р-н, г. Волковыск, ул. Евдокимова, 1 Д

В состав Лота № 2 входят зеленые насаждения: деревья (яблоня) в количестве 2 шт. (инв. № 3145).

Сведения о земельном участке: Площадь (га): 0,1103. Целевое назначение: земельный участок для размещения объектов иного назначения (для обслуживания и эксплуатации здания расторно-бетонного узла). Земельный участок предоставлен в аренду на праве постоянного пользования с установленным ограничением: охранная зона ЛЭП, площадь 0,0061 га.

Начальная цена с НДС 20% — 141 000 000 бел.руб.

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) — 3012343265044; в российских рублях (RUB) — 3012343265028; в ЦБУ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УИП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Срок подписания договора купли-продажи	Условия оплаты предмета аукциона	Дата и время проведения аукциона	Дата и время окончания приема документов	Контактные данные
в течение 5 рабочих дней со дня подписания протокола о результатах аукциона, если иное не будет установлено договором по согласованию с продавцом.	Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат за организацию аукциона, оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by .	23.06.2015 в 14.00 ОАО «ИМЗ».	19.06.2015 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки».	Тел.: +375 17 280-36-37, +375 29-183-69-71, E-mail: auction@cpo.by , www.cpo.by .

КРОШИНСКИЙ СЕЛЬСПОЛКОМ ИНФОРМИРУЕТ О ПОВТОРНОМ ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА,

расположенного по адресу: Брестская область, Барановичский район, д. Алаховичи, ул. Светлая, 62, кадастровый номер 12048300031001000 для строительства и обслуживания одноквартирного блокированного жилого дома, который состоится 3 июня 2015 года в 15.00 в здании Крошинского сельсполкома по адресу: Республика Беларусь, Брестская область, Барановичский район, Крошинский сельсполком, агрогородок Крошин, ул. Ленина, 8.

Организатор аукциона — Крошинский сельский исполнительный комитет Барановичского района.

С информацией об условиях проведения аукциона можно ознакомиться в СМИ: 1. БПКУП «Наш край» № 21 (13578), дата опубликования извещения 20 марта 2015 года; 2. «Звезда» № 54 (27912), дата опубликования извещения 21 марта 2015 года. Конт. телефоны: 43 72 35, 43 72 36, 43 75 68. УИП 200046981

РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ СРОКОМ НА 3 ГОДА ИЗОЛИРОВАННОГО ПОМЕЩЕНИЯ, принадлежащего РУП «Белорусские лотереи» на праве хозяйственного ведения

Лот №1	Право заключения договора аренды	Начальная цена продажи права с НДС, руб.	Задаток с НДС, руб.	Сумма арендной платы в месяц с НДС, руб.	Шаг аукциона, %
1	Магазин с инв. №500/D-7022360 (далее — Объект). Адрес: г. Минск, пр-т Победителей, 11-2. Назначение — торговое помещение. Этаж — подвал, 1, 2, венткамера. Общая площадь изолированного нежилого помещения — 1 359,9 м ² . Нормируемая площадь изолированного нежилого помещения — 923,1 м ² . Стены, перегородки — ж/б панели, кирпич. Перекрытия — ж/б плиты. Крыша — мягкая рулонная. Полы — мозаичные, паркет, плитка, линолеум. Промышленно — деревянные. ПЕХ. Внутренняя отделка — оклеено, окрашено, облицовано. Водопровод, отопление — центральное. Канализация — местная. Электроснабжение — скрытая проводка. Горячее водоснабжение — централизованное. Вентиляция — приточно-вытяжная. Телефон — кабелированный.	1 239 100	1 223 910	244 782 000	5

Расчет ежемесячной арендной платы выполнен в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь от 29 марта 2012 г. №150 «О некоторых вопросах аренды и безвозмездного пользования имуществом». Базовая арендная величина с 01.04.2015 равна 120 000 бел. руб.

УСЛОВИЯ

Победитель аукциона либо в случае, если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в аукционе подано только одним участником и он согласен приобрести Лот №1 по начальной цене, увеличенной на 5% (пять процентов) — претендент на покупку, должен заключить с Продавцом договор аренды Объекта в течение 10 (десяти) банковских дней со дня проведения аукциона и подписания протокола о результатах аукциона.

Победитель аукциона (Претендент на покупку) обязан возместить Организатору аукциона стоимость затрат на организацию и проведение аукциона в размере, не превышающего 26 000 000 руб., на основании счета-фактуры в течение 3 (трех) банковских дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

Претендента на покупку распространяются правила и условия, установленные законодательством Республики Беларусь для Победителя аукциона. Цена продажи права заключения договора аренды Объекта — единовременный платеж, который не засчитывается в арендную плату, подлежащую уплате в соответствии с законодательством.

Размер штрафа, уплачиваемый участником аукциона и (или) его Победителем (Претендентом на покупку) в случаях, предусмотренных Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной собственности, утвержденных постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 (далее — Положение) и соглашением о правах и обязанностях сторон в процессе организации и проведения аукциона, составляет 10 000 000 белорусских рублей.

Аукцион состоится 23.06.2015 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 6.

Перечень и порядок подачи документов для участия в аукционе определены Положением. Сведения об участниках аукциона не подлежат разглашению. Подача документов по почте не допускается.

Задаток перечисляется на р/с 3012154337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБУ №13, 220004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а, код 369. Получатель — РУП «Институт недвижимости и оценки», УИП 190057182. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе по продаже права заключения договора аренды объекта недвижимого имущества, принадлежащего РУП «Белорусские лотереи», проводимом 23 июня 2015 г.

Задаток, уплаченный участником аукциона, ставшим Победителем (Претендентом на покупку), будет засчитан в счет окончательной стоимости лота №1. Задаток, уплаченный участниками аукциона, не ставшими Победителем аукциона — Организатор аукциона: • +375 17 306-00-57 • +375 29 550-09-52 • +375 29 356-90-03 • www.ino.by • e-mail: torgi@ino.by

ОЦЕНКА ИМУЩЕСТВА (недвижимости, транспорт, оборудование, бизнес, интеллектуальная собственность) И ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕДЕНИЕ АУКЦИОНОВ

Организатор аукционов: Коммунальное консалтинговое унитарное предприятие «Белгосцентр кадастрового центра маркетинга», 210105, г. Витебск, проезд Гоголя, дом 5, тел. (0212) 42-61-62.

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Лот №1. Земельный участок с кадастровым №220887025101000034, площадью 0,2215 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Браславский р-н, Плясовский с/с, д.Кривоуселье, участок №4 для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения: охранная зона особо охраняемых природных территорий — ГПП («Национальный парк «Браславские озера»), водохозяйственная зона водного объекта (озеро Студы). Начальная цена: 20 000 000 бел. руб. Размер задатка: 2 000 000 бел. руб.

Лот №2. Земельный участок с кадастровым №220887025101000035, площадью 0,1936 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Браславский р-н, Плясовский с/с, д.Кривоуселье, участок №5 для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения: охранная зона особо охраняемых природных территорий — ГПП («Национальный парк «Браславские озера»), водохозяйственная зона водного объекта (озеро Студы). Начальная цена: 20 000 000 бел. руб. Размер задатка: 2 000 000 бел. руб.

Дата, время и место проведения аукциона: 25.06.2015 в 14.00 по адресу: г. Браслав, ул. Советская, 119 в Браславском райисполкоме. Срок внесения задатка и приема документов: с 25.05.2015 с 8.30 по 24.06.2015 до 17.30 по адресу: г. Витебск, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30, 25.06.2015 с 11.00 до 13.00 по адресу: г. Браслав, ул. Советская, 119 в Браславском райисполкоме. Условия аукциона: разработать и утвердить ПСД на строительство объекта в срок, не превышающий 2 года; провозвести заготовку (освоение) зем.участка не позднее 1 года со дня утверждения проектной документации на строительство жилого дома; до начала строительства обеспечить соблюдение требований проектной документации и согласований и использовать его в соответствии с проектной документацией. Реквизиты для внесения задатка: р/с 3600312070002 ЦБУ №205 г. Браслав, ф. №214 ОАО «АСБ Беларусбанк», Новопольск, код 150801660, УИП 300954930, код платежа 04901. Получатель платежа: ГУ МР РБ по Витебской области.

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Лот №1. Земельный участок с кадастровым №22128810810100038, площадью 0,1457 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, аг. Октябрьский, ул. Оршанская, 39а для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения в использовании нет. Начальная цена: 63 304 950 бел. руб. Размер задатка: 6 330 000 бел. руб.

Лот №2. Земельный участок с кадастровым №22128810810100037, площадью 0,1456 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, аг. Октябрьский, ул. Оршанская, 13а для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения в использовании нет. Начальная цена: 63 261 400 бел. руб. Размер задатка: 6 326 000 бел. руб.

Лот №3. Земельный участок с кадастровым №22128810810100036, площадью 0,1476 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, аг. Октябрьский, ул. Оршанская, 13а для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения в использовании нет. Начальная цена: 64 130 500 бел. руб. Размер задатка: 6 413 000 бел. руб.

Дата, время и место проведения аукциона: 24.06.2015 в 15.00 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатка и приема документов: с 25.05.2015 с 8.30 по 23.06.2015 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30. Условия аукциона: в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона: возместить убытки, причиняемые нарушением функционирования мелиоративных сооружений; по лоту №1 в сумме 12 879 000 бел. руб., по лоту №2 в сумме 12 879 150 бел. руб., по лоту №3 в сумме 13 046 950 бел. руб., получить от участника, выигравшего аукцион, сумму задатка, содержащегося в документах, связанных с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения; обратиться за гос.регистрацией права на зем.участок в двухмесячный срок со дня проведения аукциона. Инженерные коммуникации и сооружения на зем. участках отсутствуют. Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории устанавливаются проектной документацией. Назначение зем. участка в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества: 1 09 02 — зем.участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по гос. регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокированном жилом доме). Аукцион состоится в течение 2-х участковых. Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Всем участникам предоставляется право ознакомления с земельно-кадастровой документацией, а также возможность осмотра на местности земельного участка. Конт.тел.: (0212)42-61-62, (029)5107-63, e-mail: vcn74@mail.ru; www.marketv.by.

Аукцион проводится в порядке, установленном Положением о порядке организации и проведения аукционов по продаже земельных участков в частную собственность, утвержденным Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 №462. Для участия в аукционе приглашаются граждане РБ, консолидированные участники (двое и более граждан). Для участия в аукционе граждане РБ подают заявление об участии в аукционе, представляя документ, подтверждающий внесение суммы задатка на р/счт, указанный в извещении, с отметкой банка, заключают с организатором аукциона соглашение о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения аукциона. Предоставляется информация о документах, содержащих сведения об идентификационных сведениях, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина нотариально удостоверенная доверенность; консолидированными участниками оригинал и копия договора о совместном участии в аукционе. При подаче документов на участие в аукционе граждане предъявляют паспорт гражданина РБ, представители граждан, уполномоченные лица (представители документов) — удостоверение личности и доверенность, выданные в установленном законодательством порядке. Условия аукциона: победитель аукциона, единственный участник несостоявшегося аукциона обязан: в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за зем. участок и возместить затраты на организацию и проведение аукциона в размере, не превышающем 26 000 000 руб., на основании счета-фактуры в течение 3 (трех) банковских дней с момента подписания протокола о результатах аукциона. Организатор аукциона предоставляет участникам аукциона информацию, необходимую для его проведения; обратиться за гос.регистрацией права на зем.участок в двухмесячный срок со дня проведения аукциона. Инженерные коммуникации и сооружения на зем. участках отсутствуют. Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории устанавливаются проектной документацией. Назначение зем. участка в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества: 1 09 02 — зем.участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по гос. регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокированном жилом доме). Аукцион состоится в течение 2-х участковых. Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Всем участникам предоставляется право ознакомления с земельно-кадастровой документацией, а также возможность осмотра на местности земельного участка. Конт.тел.: (0212)42-61-62, (029)5107-63, e-mail: vcn74@mail.ru; www.marketv.by.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению Копыльского районного потребительского общества (продавец) проводить повторный открытый аукцион по продаже объектов недвижимого имущества, расположенных по адресу: Минская обл., Копыльский р-н, г. Копыль, ул. Минская, д. 13, в составе:

здание конторы, инвентарный номер 642С-3970, об. пл. 53,1 кв.м; бондарный члс, инвентарный номер 642С-11432, об. пл. 107,7 кв.м (д. 13 Б); заготовительный магазин, инвентарный номер 642С-11431, об. пл. 248,1 кв.м (д. 13 Б).

Площадь земельного участка — 2,1974 га (предоставлен продавцу на праве аренды; ограничение: 0,3214 га — охранная зона линий электропередачи до 1000 В). Начальная цена с НДС — 307 200 000 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены перечисляется в белорусских рублях на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) — 3012343265044; в российских рублях (RUB) — 3012343265028; в отделеении ЦБУ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УИП 191021390, получатель платежа ЗАО «Центр промышленной оценки».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, а также определения лица, выигравшего аукцион, оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Извещение о проведении предыдущего аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 05.03.2015 г.

Аукцион состоится 04.06.2015 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис.1703. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 02.06.2015 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: +375 17 280 36 37; 8029-183-69-71.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВЫХ И ПОВТОРНЫХ ОТКРЫТЫХ АУКЦИОНОВ ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ

Организатор аукционов: Коммунальное консалтинговое унитарное предприятие «Белгосцентр кадастрового центра маркетинга», 210105, г. Витебск, проезд Гоголя, дом 5, тел. (0212) 42-61-62.

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Лот №1. Земельный участок с кадастровым №220887025101000034, площадью 0,2215 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Браславский р-н, Плясовский с/с, д.Кривоуселье, участок №4 для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения: охранная зона особо охраняемых природных территорий — ГПП («Национальный парк «Браславские озера»), водохозяйственная зона водного объекта (озеро Студы). Начальная цена: 20 000 000 бел. руб. Размер задатка: 2 000 000 бел. руб.

Лот №2. Земельный участок с кадастровым №220887025101000035, площадью 0,1936 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Браславский р-н, Плясовский с/с, д.Кривоуселье, участок №5 для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения: охранная зона особо охраняемых природных территорий — ГПП («Национальный парк «Браславские озера»), водохозяйственная зона водного объекта (озеро Студы). Начальная цена: 20 000 000 бел. руб. Размер задатка: 2 000 000 бел. руб.

Дата, время и место проведения аукциона: 25.06.2015 в 14.00 по адресу: г. Браслав, ул. Советская, 119 в Браславском райисполкоме. Срок внесения задатка и приема документов: с 25.05.2015 с 8.30 по 24.06.2015 до 17.30 по адресу: г. Витебск, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30, 25.06.2015 с 11.00 до 13.00 по адресу: г. Браслав, ул. Советская, 119 в Браславском райисполкоме. Условия аукциона: разработать и утвердить ПСД на строительство объекта в срок, не превышающий 2 года; провозвести заготовку (освоение) зем.участка не позднее 1 года со дня утверждения проектной документации на строительство жилого дома; до начала строительства обеспечить соблюдение требований проектной документации и согласований и использовать его в соответствии с проектной документацией. Реквизиты для внесения задатка: р/с 3600312070002 ЦБУ №205 г. Браслав, ф. №214 ОАО «АСБ Беларусбанк», Новопольск, код 150801660, УИП 300954930, код платежа 04901. Получатель платежа: ГУ МР РБ по Витебской области.

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Лот №1. Земельный участок с кадастровым №22128810810100038, площадью 0,2232 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Докшицкий р-н, Бегомльский с/с, д. Домашковичи, ул. В. Фролова, 35 для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения: охранная зона особо охраняемых природных территорий (заповедник «Браславские озера»). Начальная цена: 10 000 000 бел. руб. Размер задатка: 1 000 000 бел. руб.

Лот №2. Земельный участок с кадастровым №22128810810100037, площадью 0,1456 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Докшицкий р-н, Бегомльский с/с, д. Домашковичи, ул. Лейнинская, 31 в Докшицком райисполкоме. Срок внесения задатка и приема документов: с 25.05.2015 с 8.30 по 23.06.2015 до 17.30 по адресу: г. Витебск, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30, 25.06.2015 с 11.00 до 13.00 по адресу: г. Докшичи, ул. Лейнинская, 31 в Докшицком райисполкоме. Условия аукциона: получить тех.документацию на жилой дом и разрешение на его строительство в срок, не превышающий 1 года; в течение 1 года со дня получения свидетельства (удостоверения) о гос.регистрации создания зем. участка и в соответствии с условиями предоставления земельного участка в соответствии с условиями его предоставления (начать строительство); завершить строительство объекта в сроки, определенные проектной документацией. Извещение опубликовано в газете «Звезда» от 02.04.2015. Реквизиты для внесения задатка: р/с 3600317016605 в ЦБУ №209 филиал №216 ОАО «АСБ Беларусбанк», МФО 150801648, УИП 300013922, код платежа 4901. Получатель платежа: Бегомльский сельисполком.

Кадастровый номер, площадь, адрес, функциональное назначение земельного участка. Лот №1. Земельный участок с кадастровым №22128810810100038, площадью 0,1457 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, аг. Октябрьский, ул. Оршанская, 39а для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения в использовании нет. Начальная цена: 63 304 950 бел. руб. Размер задатка: 6 330 000 бел. руб.

Лот №2. Земельный участок с кадастровым №22128810810100037, площадью 0,1456 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, аг. Октябрьский, ул. Оршанская, 13а для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения в использовании нет. Начальная цена: 63 261 400 бел. руб. Размер задатка: 6 326 000 бел. руб.

Лот №3. Земельный участок с кадастровым №22128810810100036, площадью 0,1476 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Октябрьский с/с, аг. Октябрьский, ул. Оршанская, 13а для строительства и обслуживания жилого дома. Ограничения в использовании нет. Начальная цена: 64 130 500 бел. руб. Размер задатка: 6 413 000 бел. руб.

Дата, время и место проведения аукциона: 24.06.2015 в 15.00 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатка и приема документов: с 25.05.2015 с 8.30 по 23.06.2015 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга» в рабочие дни с 8.30 до 17.30. Условия аукциона: в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона: возместить убытки, причиняемые нарушением функционирования мелиоративных сооружений; по лоту №1 в сумме 12 879 000 бел. руб., по лоту №2 в сумме 12 879 150 бел. руб., по лоту №3 в сумме 13 046 950 бел. руб., получить от участника, выигравшего аукцион, сумму задатка, содержащегося в документах, связанных с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения; обратиться за гос.регистрацией права на зем.участок в двухмесячный срок со дня проведения аукциона. Инженерные коммуникации и сооружения на зем. участках отсутствуют. Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории устанавливаются проектной документацией. Назначение зем. участка в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества: 1 09 02 — зем.участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома, обслуживания зарегистрированной организацией по гос. регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним квартиры в блокированном жилом доме). Аукцион состоится в течение 2-х участковых. Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Всем участникам предоставляется право ознакомления с земельно-кадастровой документацией, а также возможность осмотра на местности земельного участка. Конт.тел.: (0212)42-61-62, (029)5107-63, e-mail: vcn74@mail.ru; www.marketv.by.

Аукцион проводится в порядке, установленном Положением о порядке организации и проведения аукционов по продаже земельных участков в частную собственность, утвержденным Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26.03.2008 №462. Для участия в аукционе приглашаются граждане РБ, консолидированные участники (двое и более граждан). Для участия в аукционе граждане РБ подают заявление об участии в аукционе, представляя документ, подтверждающий внесение суммы задатка на р/счт, указанный в извещении, с отметкой банка, заключают с организатором аукциона соглашение о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения аукциона. Предоставляется информация о документах, содержащих сведения об идентификационных сведениях, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина нотариально удостоверенная доверенность; консолидированными участниками оригинал и копия договора о совместном участии в аукционе. При подаче документов на участие в аукционе граждане предъявляют паспорт гражданина РБ, представители граждан, уполномоченные лица (представители документов) — удостоверение личности и

ІНТРЫГА РАСКРЫЕЦА СЁННЯ

27 на 1: хто дацягнецца да хрустальнага мікрафона?

Юбілейнае песеннае шоу перайшоў экватар і наблізілася ўшчыльную да самага інтрыгуючага моманту. Фінальны канцэрт, на якім вызначыцца пераможца 60-га «Еўрабачання», пройдзе ў Вене ўжо сёння ўначы.

Беларускія артысты, праўда, будуць сачыць за ім ужо з тэлеэкрану ў якасці звычайных глядачоў — 21 мая спявак Юзары (Юрыя Наўроцкі) і бэк-вакалісты Дзяніс Ліс, Юрыя Селязнёў, Арцём Ахлэш прыляцелі ў Мінск, а скрыпачка Маймуна Узла невялічкі творчы тайм-аўт і вернецца крыху

Моніка Крушыньская ўласным прыкладам паказала, што абмежаваныя магчымасці — не прысуд, а штуршок да развіцця.

пазней. Прычым Юзары трапілі літаральна з карабля на баль, бо амаль адразу з аэрапорта адправіўся выступаць на XI Нацыянальным тэлевізійным конкурсе «Тэлеарышчы». А пасля невялікага адпачынку, прызнаўся спявак, ён з задавальненнем паглядзіць з роднымі і бліжэйшымі «Еўрабачання» і, магчыма,

Доктар адкажа

Насмарк: лячыць або сам пройдзе?

Пагаворым пра самае распаўсюджанае захворванне верхніх дыхальных шляхоў, звычайную з'яву пры вострых рэспіраторных вірусных захворваннях, тое, што можа напаткаць ваша дзіця і з'явіць, і летам. Такім чынам, банальны насмарк, або востры неспецыфічны рыніт. Непрыемнасць, якая ўяўляе з сябе вострае запаленне сілізістай паласі носа. Што з гэтым рабіць ці не рабіць, расказвае ўрач-метадзіст 3-й гарадской дзіцячай клінічнай паліклінікі Г. Мінска Галіна САФРОНАВА.

Што спрыяе?

- ▶ Пераахладжванне
- ▶ Паніжаная імунная абарона арганізма
- ▶ Кантакт з хворымі на вострыя вірусныя рэспіраторныя захворванні, занясенне ў носавую поласць патогенных мікрабаў.

Як развіваецца?

1-я стадыя. Працягласць — некалькі гадзін. Сухое раздражненне, пасля сверб, смывленне сілізістай, казытанне ў носе, чханне. Часта яшчэ ўзнікае тэмпература цела да 38 градусаў, з'яўляюцца галаўны боль, агульная слабасць, кволасць.

2-я стадыя. Працягласць — некалькі сутак. Асуды пашыраюцца, сілізістая ачыскае, у вялікай колькасці выпрацоўваецца слізь. Цяжка дыхаць, тэмбр галасы парушаецца. Знікаюцца нюх і успрыманне смаку. Слізістая і скура носа чырванее («дзякуючы» аміку, які ў вялікай колькасці змяшчаецца ў сілізістай выдзяленні. Часам насмарк выклікае запаленне сілізістай вачэй — кан'юнктыўіт, слёзачыненне, шум і закладзенасць у вушах.

3-я стадыя. 4-5-ы дзень захворвання. Аднаўленне сілізістай. Узмацаюцца абарончыя сілы арганізма, паколькі пашкоджанае эпителию спрыяе разнажанню патогеннай мікрафлоры (выздзелены перааццячы быць вадкімі і празрыстымі, іх становіцца менш).

Калі нічога не рабіць

Існуе памылковае меркаванне, што востры рыніт лячыць не трэба — праз тыдзень сам пройдзе. А між тым такія пацыенты пасля сутыкаюцца з ускладненнямі — запаленнем пазух і сярэдняга вуха, фарынгаліты, трахеабранхітам, урэшце, усё гэта становіцца хронічным.

Пры своечасовым і правільным лячэнні рыніт працягваецца ад 7 да 10-12 дзён.

Бацькі павінны ведаць, да чаго можа прывесці парушэнне насавога дыхання на фоне частага або зацягнутага насмарку ў дзіцячым узросце.

Гэта могуць быць:

- ▶ парушэнне сну, хуткая стомленасць, зніжэнне памяці, парушэнне работы сардэчна-сасудзістай і дыхальнай сістэм, парушэнне метабалізму, прыпыненне ў фізічным і разумовым развіцці, дэфармацыя шкідэта твару.
- ▶ Вось чаму важна свеечасова звярнуцца да педыятра або атарыналарынгалага.

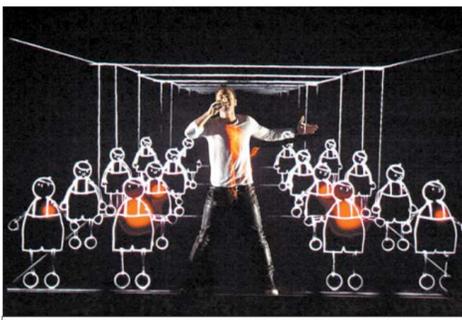
Лечым правільна!

Насмарк можна лячыць у хатніх умовах. Аднак рабіць гэта трэба з улікам вышэйзгаданых стадыяў развіцця захворвання.

На 1-й стадыі паказаны нажныя ванны, расцёрты ног, патогенныя сродкі (чай з мялінай, мёдам, ліпавымі кветкамі); фітанцыды (удыханне здобранага часнаку, цыбулі); гарачкапапільнальныя, антыгістамінныя прэпараты; супрацьвірусныя лекі (аксалінавая мазь, інтэрферон і інш.).

На 2-й стадыі працягваюць прыём антыгістамінных прэпаратаў, дабаўляюць пратарголавыя або каларголавыя кроплі ў нос, альбурцы; паказана ультрафіялетавае апраменьванне.

Да таго, як скарыстацца кроплямі, трэба навучыцца правільна ачысціць нос ад слізі. Для гэтага падзіце самы звычайны фізіраствор (натрыў хларыду 0,9%), які можна купіць у любой аптэцы. Можна прыгатаваць і самім — у разліку чайная лыжка солі на 1 л вады. Ваду

Выступленне Швецыі стала адным з самых яркіх момантаў другога паўфіналу.

фінальны канцэрт 23 мая прадстаўніца Славеніі.

Дарчы, пасля паўфіналу расклад верагодных пераможцаў, на якіх прымаюць стаўкі еўрапейскія букмекерскія канторы, крыху змяняюцца. Цяпер найбольшы шанцы прадракаюць Швецыі, другое месца — Італіі, а на трэцяе ставяць Расію. (Зрэшты, многія спадзяюцца, што Паліна Гагарына ўздымецца на прыступку вышэй, а то і наогул здабудзе перамогу. Напрыклад, у знак падтрымкі расійскай спявачкі

У мінскай аэрапорце Uzarі сустракалі журналісты, прыхільнікі і блізкія людзі, у тым ліку мама, сабістка Нацыянальнага канцэртнага аркестра пад кіраваннем М.Фінберг Галіна Грамовіч.

нагрэць да 37-38 градусаў і закапаць у кожны насавы ход. Праз 2-3 хвілінкі нос трэба ачысціць ад слізі. Толькі цяпер можна закапаць сасудазужальныя кроплі. Яны звужаюць сасуды, якія забяспечваюць крывей сілізістую нос, і змяшчаюць ачышчальны, а таму дыханне нармалізуецца (часткова або поўнасцю). Акрамя таго, адкрываюцца пратокі паміж насавой поласцю і прыдатнымі пазухамі, што палягчае развіццё ў іх запалення.

Сачыць, у тым ліку падчас сну, каб не было перадажэння. Гэта можа прывесці да пахаладаннем рук і ног, страціць свядомасць, слабасць, паніжэннем гучы, парушэннем каардынацыі рухаў і маўлення. Такое здарэнне не штораз, аднак далёка не рэдзасць.

Некаторыя бацькі думаюць, што цалкам бяспечныя кроплі — масляністыя і імі можна карыстацца калі заўгодна. Але гэта не так. Па-першае, яны прымяняюцца толькі пры атрафічных насмарках (калі ў носе ёсць сухія коркі). Па-другое, дзецям да 3 гадоў нельга капаць у нос прэпараты ментолу (гэта можа выклікаць ларынгаспазм і нават сутаргі).

На 3-й стадыі выкарыстоўваюць мясцовыя антыбіётыкі ў выглядзе кроплі або спрэяў. Паказаныя целавыя працэдурі: салюкс, сіні колер, UVЧ-тэрапія, лямпа «Біятрон».

Для поўнага аднаўлення дыхання вельмі важна дыхальнае гімнастыка. Дзіця неабходна навучыць паглыбленаму выдыху. Гімнастыку можна праводзіць у любым становішчы (сядзячы, ляжачы, стаячы, напалову сядзячы), пачынаючы з 2-гадовага ўзросту. Праводзіць яе рэкамендуецца ў выглядзе гульні — гэта могуць быць рухі, якія імітуюць задзымванне свечкі. Трэба набраць у рот паветра, затрымаць яго там на некалькі секундаў і зрабіць глыбокі выдых.

Для прафілактыкі:

1. Пастаянна загартоўвайце дзіця.
2. Свеечасова і правільна лячыце любыя захворванні носа, глоткі і гартані.

Святлана БАРЫСЕНКА

23 МАЯ
1592 год — у Венецыі інквізіцыйна па абвінавачванні ў італьянскай філосаф і паэт, прадстаўнік пантэізму. Супраць Бруна пачалося следства — спачатку ў Венецыі, а ў 1593 годзе, пасля выдання яго Венецыянскай дэяржавы, у Рыме. Бруна былі прад'яўлены шматлікі абвінавачванні ў блюзнерстве, амаральных паводзінах і ерэтычных поглядах у галіне дагматычнай тэалогіі; асуджэнню падвергліся таксама некаторыя з яго філосафскіх і касмалагічных ідэй. Бруна адмовіўся прызнаць ільшымі галоўныя сваіх тэорый і быў асуджаны каталіцкай царквой да смяротнага пакарання, а потым спалены на вогнішчы на плошчы Кампады Ф'ёрэ ў Рыме ў лютым 1600-га. Апошнімі словамі Бруна былі: «Спаўніцца — не значыць абвернуцца». Усе творы Джардана Бруна былі занесены ў 1603 годзе ў каталіцкі Індэкс забароненых кніг. Праз тры стагоддзі, у 1889 годзе, на месцы пакарання смерцю ў гонар Джардана Бруна быў узведзены помнік. У 1973 годзе ў Італіі быў зняты фільм «Джардана Бруна».

1707 год — нарадзіўся Карл Ліней шведскі ўрач і натураліст, стваральнік адзінай сістэмы расліннага і жывёльнага свету. З 1738 года Ліней займаўся медыцынскай практыкай у Сталгольме. Ён удзельнічаў у стварэнні шведскай Акадэміі навук і стаў яе першым прэзідэнтам у 1739 годзе, а ў 1741-м узначаліў яшчэ і кафедру ў Упсальскім універсітэце, у якім выкладаў медыцыну і прыродазнаўства, спрыяючы шырокаму ўважэнню натуральных навук у сістэму ўніверсітэцкай адукацыі. Яго батанічныя працы, асабліва «Роды раслін», ляглі ў аснову сучаснай сістэматыкі раслін. Хоць класіфікацыя Лінея была шмат у чым штучнай, яна ўсё ж пераўзыходзіла ўсе сістэмы, якія існавалі ў той час, што неўзабаве атрымала ўсеагульнае прызнанне. Яшчэ больш смелай працай стала знакамітая «Сістэма прыроды». Яе першае выданне было спробай размеркаваць усе стварэнні прыроды — жывёл, раслін і мінералы — па класах, атрадах, родах і відах, а таксама выявіць правільны іх ідэнтыфікацыі. Выпраўленні і дапоўненні выданні гэтага трактата выхадзілі 12 разоў на працягу жыцця Лінея і некалькі разоў перавыдаваліся пасля яго смерці. У 1753 годзе ён завяршыў сваю вялікую працу «Віды раслін». У ёй утрымліваліся апісанні і бінарычныя назвы ўсіх відаў раслін, якія вызначалі сучасную батанічную наменклатуру.

1904 год — нарадзіўся (вёска Пясочнае, цяпер Капыльскага раёна) Адам Русак, паэт, заслужаны дзеяч культуры Беларусі (1964). У 1930 годзе скончыў Беларускі музычны тэхнікум, у 1934-м — Ленінградскую кансерваторыю. Працаваў салістам аркестра Ленінградскага Малого операга тэатра, Белдзяржфілармоніі. Аўтар кнігі паэзіі «Песні і вершы», «На родных нівах», кнігі вершаў для дзяцей. Шырока вядомыя песні на вершы А. Русака «Бывайце здаровы!», «Лясная песня», «Толькі з табою»; і многія іншыя. Памёр у 1987 годзе.

Было сказана

Янка СІПАКОЎ, паэт, празаік:
«Зыходны пункт для творчасці — сэрца. Ад яго павінна пачынацца кожная мастацкая рэч, пра што б яна ні расказвала».

КУБАК НАЦЫЙ — У ГАСПАДАРОЎ

Нашы радыётэлеграфісты пацвердзілі свой высокі ўзровень

На некалькі дзён Магілёў зноў стаў сталіцай міжнароднага турніру «Кубак Еўропы» і чэмпіянату краіны па хуткаснай радыётэлеграфіі.

Удзел у спаборніцтвах бралі каля 70 найлепшых спартсменаў з Беларусі, Італіі, Балгарыі, Сербіі, Расіі, Македоніі, Швейцарыі. Усяго было разыгранна 40 комплектаў медалёў і большасць з іх атрымалі менавіта беларускія радыётэлеграфісты. У агульнакамандным заліку перамагла каманда ДТСААФ Магілёўскай вобласці. На другім месцы — мінчане, на трэцім — радыёспартсмены з Браскаўскай вобласці. Абсалютнымі чэмпіёнамі спаборніцтваў прызнаны Сяргей Швабко з Магілёва і Ганна Шаўленка з Гомеля.

Нашы замежныя госці таксама дэманстравалі поспехі, але прызнавалі, што беларуская школа найлепшая, — падкрэсліў галоўны трэнер нацыянальнай зборнай Рэспублікі Беларусь, заслужаны майстар спорту, уладальнік двух сусветных рэкордаў, рэкордсмен «Кігі рэкордаў Гінеса» Андрэй БІНДАСАЎ. — Яны так і казалі, што прыехалі паназіраць за тэхнічнай гульні, каб падрыхтавацца да чэмпіянату свету, які адбудзецца ў верасні ў Македоніі.

Дарчы, прыемнай навінай стала яшчэ і тое, што адбыліся зрухі ў адносінах да прызнання радыёспарту Міжнародным алімпійскім камітэтам.

Нэллі ЗІГУЛЯ.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЦЕ!

Фаршыраваная грудка

Сптарэбіцца: курьінае філе — 3 шт., шпінат свежы — 250 г, тварог — 150 г, сыр швейцарскі — 50 г, яйкі кур'яныя — 3 шт., сухары паніровачныя, соль, зеляніна кропу і пятушкі.

Вельмі акуратна доўгім і вострым нажом у тоўстай частцы філе робім глыбокі надрэз. Мы павінны прарэзаць кішэчку і не прарэзаць грудку наскрозь. У вузкай частцы філе надрэз павінны быць зусім невялікім і пашырацца да верху.

Для начынку шпінат зальём кіпенем і пакінем на 3-5 хвілін, потым адкінем на друшляк, каб сцякла вадкасць. Наразаем яго як мага дробней, адрэзаўшы жорсткія хвосцікі. Тварог расцераем відэльцам з 1 яйкам і крыху падсолюваем. Дабаўляем сыр, надзёрты на буйной тарцы. Да атрыманай масы дабаўляем здробнены шпінат і зеляніну. Змешваем. Гэты начынкай запяўняем «кішэчку» ў філе. Адтуліну скольваем двюма зубчысткамі.

Для паніроўкі ўзбіваем 2 яйкі, акунаем у іх нафаршыраванае філе, потым абвальваем яго ў паніровачных сухарах, паўтараем праз некалькі хвілін гэтую працэдурку яшчэ раз.

Цяпер запаніраваныя філешкі трэба абсмажыць у алеі да залацістай скарыначкі з абодвух бакоў на вялікім агні. Абсмажанае філе перакладаем у форму для запякання і адпраўляем у разаргату да 180 градусаў духоўку прыкладна на 15 хвілін. Пры пракоўванні з курачкі павінны выдзяляцца абсалютна празрысты сок. Падаваць можна адразу, пажадана з агароднінным гарнірам.

Віно з дзьмухаўцоў

Сптарэбіцца: апельсіны — 2 шт., лімоны — 2 шт., разычнікі — 1,5 ст. лыжкі, вада — 3 л, цукар — 500 г, кветкі дзьмухаўцаў — 1 літровы спок.

Збіраем кветкі дзьмухаўцоў пры сонечным святле, калі яны адкрыты. Складваем іх у літровы спок, перасыпаючы цукарам. Калі кветкі пусьць сок (на 2-3 дзень), дабавіць шклянку халоднай гатаванай вады і пакінуць яшчэ на 3-4 дні.

З апельсінаў і лімонаў выціснуць сок, змяшчаць і пакласці ў яго разычнікі. Настой кветак працэдуравым, дабаўляем сок з разычкамі і даводзім аб'ём халоднай гатаванай вады да 3 літраў. Накрываем марляй і пакідаем для першаагна браджэння. Як толькі пачалося браджэнне, ставім пад гідрзатвор.

Паспрабаваць можна ўжо праз некалькі тыдняў, але лепш усё ж даць віну настаіцца 3-4 месяцы, тады колер будзе светла-бурштынавы, а смак больш вытанчаны.

ДРУГОЕ ЖЫЦЦЁ

Садовае крэсла

Працаваць на дачы вядома прыемна, але як добра даць адпачынак стомленаму спіне, расслабіўшы ў зручным садовым крэсле. А зрабіць яго можна са старога мяккага, якое яшчэ ў савецкія часы быццала.

З дапамогай нажа трэба зрэзаць аб'ёму, гаечнымі ключамі раскруціць усе злучэнні, потым ачысціць каркас ад старога паролону, амартызацыйных рамяноў і сашчэпака.

Зачысціць наждачнай паперай драўляную аснову крэсла і пафарбаваць яе фарбай для вонкавых прац.

У крэсла кароткая спінка і адпаведна адсутнічае падгалоўнік. Для ліквідавання гэтага недахопу неабходна надтачыць каркас спіны двума прыкручанымі роўкамі. А бакавыя канструкцыі трэба

змацаваць унізе і ўверсе дошчачкамі для надзейнасці.

Потым усе балты паставіць на месца, заманіўшы пры гэтым старыя гайкі з пашкоджанай разьбой.

Цяпер трэба ўзяць дошчачкі, напілаваць іх па шырыні сядзення і замацаваць з дапамогай самарэзаў па дрэве да каркаса крэсла. Тут ёсць адзін нюанс — спачатку варта прасвідраваць адтуліны ў дошчачках крыху меншага дыяметра, чым самарэзы, каб ты не расколліся падчас мацавання. Застаецца апрацаваць наждачнай усе няроўнасці і пафарбаваць.

Вось такое крэсла атрымалася. Зручнае і практычнае, не баіцца дажджу і сонца.

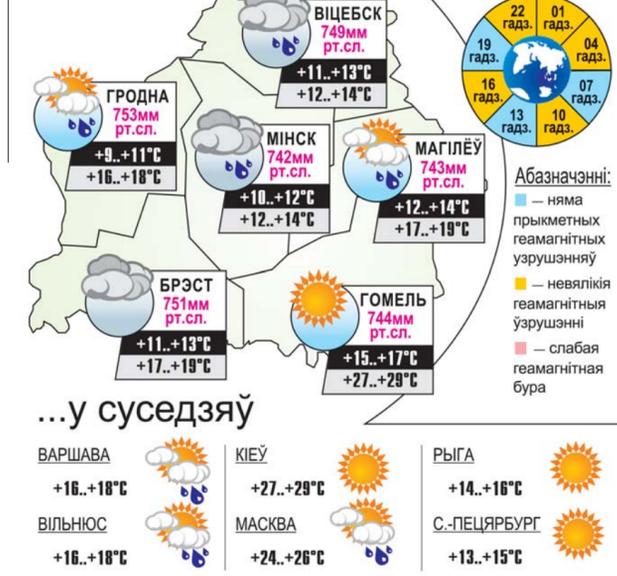

СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	— 4.56	21.18	16.22
Віцебск	— 4.38	21.15	16.37
Магілёў	— 4.45	21.08	16.23
Гомель	— 4.50	20.57	16.07
Гродна	— 5.12	21.32	16.20
Брэст	— 5.21	21.25	16.04

ЗАЎТРА

...у суседзях

УСМІХНЕМСЯ

Спраўдны смак індыйскага чаю разумееш, калі ў доме заканчваецца цукар.

Дапамога псіхалага — гэта, вядома, добра, але проста паляцаць значна танней.

— Віншую! Адрозніваць, што вы пажаніліся — выдатна папрасаваная кашуля!

— Так. Гэта першае, чаму яна мяне навучыла.

Дзедзі — кветкі жыцця :) Хлопчык (7 гадоў) і яго сястра (4 гады) ядуць салату з капусты. Хлопчык: — Мы з табай, як два козлікі. Дзяўчынка: — Казёл тут адзін, а я — зайка...

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТАРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАСЬ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРПІКОВІЧ Аляксандр Мікалаевіч

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А.КІРІЦЬЧУК, А.ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А.СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШУК, Л.ЦІМОШКА.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага 10-а.

Тэлефон: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыі: пісьму — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, аддзачына за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовыя самарыяне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брасце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай воблі: (017) 292 21 03; бухгалтэрыі: 287 18 81.

http://www.zvyazda.by; ПРІЁМ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zvyazda.minsk.by, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zvyazda.by

(для зваротаў): zvarot@zvyazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдакцыя Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.117. Індэкс 63850. Зак. № 2007.

М 1 2